

Nummer 3 - juni 2021

Digitale SOBAT

VOMI

COLOFON

Redactiecommissie

Voorzitter/hoofdredacteur	Th.H.A. Rump	e-mail: theorump@gmail.com
Secretaris/redacteur	E. Falck De Bongerd 94 5345 JW Oss Mobiel: 06-54974053	e-mail: efoss@xs4all.nl

Auteur/redacteur	L. Noordzij	e-mail: L1noordzij@hotmail.com
Fotobewerking/redacteur	A.M. Mol	e-mail: a.mmol@ziggo.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of -zonder opgaaf van reden- niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de geplaatste artikelen. De geplaatste artikelen behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Foto Voorpagina: Boterhuismolen (bouwjaar 1744) te Warmond (Zuid-Holland)

Ereleden en Leden van Verdienste VOMI Nederland

Ereleden

R. Grit; J.N. Blom; F.J.F. Smoorenburg en L. Noordzij.

Leden van Verdienste

Tj.J. Gaastra; P.N. Welten; P.W. Kuyvenhoven; A.W. Scholten; J. Krikke; G.M. Nattekaas-Determan; P.J. Nattekaas; K.J. Orsel; W.A.J.K. Roza; Th.H.A. Rump; A.M. Mol; A. Luijendijk; H. Moorlag; H. Pols; P.P.G. Gommers; J. Malipaard; N. Baan en G. Boers.

**Kopij voor de digitale SOBAT nummer 4 augustus 2021
inleveren bij de secretaris van de redactiecommissie
uiterlijk 9 juli 2021**

Website VOMI-NL: www.vomi-nederland.nl

Nederlandse Veteranendag 2021

Op zaterdag 26 juni 2021 vindt er een aangepast programma plaats

Het Nationaal Comité Veteranendag heeft helaas moeten besluiten alleen een aangepast programma te organiseren op zaterdag 26 juni in Den Haag. Dat betekent geen nationaal defilé voor Z.M de Koning en geen grote bijeenkomst op het Malieveld. De verwachting is dat zulke publieksevenementen in die periode nog niet mogelijk zijn.

Koninklijke Schouwburg Den Haag: ceremoniële start

Net als in 2020 wordt vroeg in de middag een ceremonie georganiseerd -dit jaar in de Koninklijke Schouwburg- met bijzondere verhalen van veteranen, speciaal gearrangeerde muziek gespeeld door de Koninklijke Militaire Kapel "Johan Willem Friso" en ondersteund door verschillende solisten.

Malieveld online: veteranenverhalen en muziek

Extra dit jaar is een tweede programma waarmee als het ware de veteranen die nu niet fysiek naar Den Haag kunnen komen, dat online gaan doen. Vanuit verschillende regio's in Nederland worden veteranenverhalen 'opgehaald', in Den Haag getoond en daarna gekoppeld aan bekende populaire Nederlandse solisten. Die kiezen op basis van het verhaal van de veteraan een lied en zingen dat live voor de veteraan. Dit programma van ongeveer 45 minuten kan in heel Nederland worden gevolgd via een stream.

Wist u dat

Er dit jaar 6 x een Digitale "SOBAT" wordt uitgebracht.

Digitale "SOBAT" nummer 1 / februari 2021 is begin februari op de website van VOMI Nederland geplaatst om te worden gelezen.

Digitale "SOBAT" nummer 2 / april 2021 is begin april op de website van VOMI Nederland geplaatst om te worden gelezen.

Digitale "SOBAT" nummer 3 / juni 2021 is begin juni op de website van VOMI Nederland geplaatst om te worden gelezen.

Nummer 4, 5 en 6 van de Digitale "SOBAT" volgen resp. begin augustus, oktober en december van dit jaar.

WEBSITE VOMI NEDERLAND: www.vomi-nederland.nl

Herdenking Militair Indië Monument Leiden

Het bestuur van de Stichting Militair Indië Monument Leiden organiseert donderdag 2 september 2021 de jaarlijkse herdenking van de 26 uit Leiden afkomstige en in voormalig Nederlands-Indië gesneuvelde militairen.

De ceremoniële herdenking vindt plaats bij het Militair Indië Monument bij molen "De Put" (voormalige Morspoortkazerne). Voorafgaand aan de plechtigheid buiten wordt er in de Evenementenzaal van Museum Volkenkunde een herdenkingsrede uitgesproken.

Gastspreker op 2 september 2021 is de heer Frans Werter, bestuurslid van de Stichting Militair Indië Monument Leiden en zoon van Indiëveteraan en oud-voorzitter van genoemde stichting wijlen Jan Werter.

Luchtmachtdagen en Marinedagen 2021

De **Luchtmachtdagen** van 2021 op Vliegbasis Gilze-Rijen gaan definitief **NIET** door.

De **Marinedagen** die in juli in Den Helder zouden plaatsvinden, gaan ook definitief **NIET** door.

De volgende editie van de Marinedagen staat voor 2022 gepland.

Voor uw agenda

Invictus Games	De twee keer uitgestelde Invictus Games zijn verplaatst naar 16 t/m 22 april 2022 (in het Zuiderpark in Den Haag).
Nederlandse Veteranendag	26 juni 2021, Den Haag Zie voor bijzonderheden ook pagina 3 van deze uitgave.
Nationale Indië Herdenking	15 augustus 2021, Den Haag
Indië Herdenking	04 september 2021, Roermond Nationaal Indië Monument
Nationale Taptoe	01 oktober 2021 - 03 oktober 2021, Rotterdam / Ahoy

Een mooi initiatief van Gemeente Wijchen

De Gemeente Wijchen heeft het Indië-Monument in de gemeente opgeknapt. De gedenksteen, met de namen van de vier mannen die destijds in voorm. Nederlands-Indië door oorlogshandelingen zijn omgekomen, is schoongemaakt en de letters zijn opnieuw ingeschilderd.

De 'liggende' gedenksteen bevindt zich in de tuin van Kasteel Wijchen.

Communiqué

Vanwege de recente berichtgevingen rond de film ‘De Oost’, die binnenkort in première gaat, neemt het bestuur van de Vereniging Veteranenplatform onderstaand standpunt in.

“Op 13 mei zal de film ‘De Oost’ in première gaan en is deze te zien via de betaalzender Amazon Prime en mogelijk binnenkort ook in de bioscopen. De film beschrijft het fictieve verhaal van een Nederlandse oorlogsvrijwilliger die na WOII in de periode tussen 1945 en 1950 wordt ingezet in Nederlands-Indië.

De trailer van de film veroorzaakte in 2020 nogal wat commotie onder met name Indië veteranen en organisaties die hun belangen behartigen. Deze onrust werd o.a. veroorzaakt door het gebruik van Gotische letters voor de titel, donkere uniformen en de portrettering van kap Westerling. Er zou een associatie worden gesuggereerd met nazi Duitsland. De vrees bestond dat er daardoor een foutief en negatief beeld wordt geschetst over het optreden van Nederlandse militairen in onze voormalige kolonie.

Het bestuur van het Veteranen Platform is onlangs in de gelegenheid gesteld om een voorvertoning van de film bij te wonen.

De film is weliswaar gebaseerd op waargebeurde feiten en verhalen van veteranen, maar hanteert een ruime ‘artistieke vrijheid’ en pretendeert ook niet een historische documentaire te zijn. De disclaimer die dit bevestigt, wordt helaas pas aan het einde van de aftiteling getoond en zal daardoor onopgemerkt blijven.

Ondanks dat, geeft de sterk gecomprimeerde weergave van een relatief lange en complexe periode bij de kijker een negatief beeld van het optreden van Nederlandse militairen in onze voormalig kolonie. Er ontstaat op deze wijze een eenzijdig stereotype beeld en er is te weinig oog voor de nuance en context van het toenmalige conflict, met name ook de interactie met de lokale bevolking en de rol van de tegenstanders.

Aan de andere kant schetst de film wel het complexe beeld van de dilemma’s waarmee militairen kunnen worden geconfronteerd in een crisisgebied en de keuzes die ze daarin moeten of kunnen maken. Dit kan de aanzet geven tot discussie en dialoog, zoals de filmmakers zeggen te beogen.

Los van de film is er ook een educatief programma gemaakt onder de titel “De wereld van de Oost”. Dit programma is voor iedereen vrij toegankelijk via internet en heeft als doel de Nederlandse bevolking beter kennis te laten maken met wat er zich heeft afgespeeld in voormalig Nederlands-Indië, vanuit het oogpunt van verschillende doelgroepen. Deze perspectieven zijn dan weer gebaseerd op feiten, documenten, filmbeelden en ander archiefmateriaal uit die betreffende periode. De film ‘De Oost’ fungeert als een inleiding op het programma. Mogelijk kunnen scholen dit opnemen in hun lespakket (boven 16 jaar).

Gezien de eenzijdige en ongenueanceerde benadering van het militair optreden in de film, acht het VP de film echter ongeschikt als basis voor een objectief en gebalanceerd educatief programma over het militaire optreden in deze historisch zeer beladen periode binnen onze vaderlandse geschiedenis.”

Bestuur Veteranen Platform

“Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945-1950”

Eind april 2021 werd ik in de gelegenheid gesteld om de voorvertoning van film “De Oost” bij te wonen. Begin mei heeft de film en de kritiek daarop verschillende malen de media gehaald. Als u dit leest, is op 13 mei j.l. deze film reeds via de betaalde *streaming* dienst ‘Amazon Prime’ uitgekomen. Mogelijk komt de film later ook in de bioscopen.

De film vertelt het verhaal van de fictieve hoofdpersoon Johan de Vries die zich als oorlogsvrijwilliger (OVW) aanmeldt voor dienst in het vm. NOI. Hij wordt als infanterist geplaatst bij 2-6 RI in Semarang op Java. De film duurt ongeveer 150 minuten en de meeste tijd speelt zich af bij dit OVW bataljon. Hier wordt de persoon en het karakter van Johan stapsgewijze opgebouwd. Hij blijkt de zoon van een NSB vader die de dood van ca. 1.000 Joden en verzetsstrijders op zijn geweten heeft. Om de keuze van zijn vader te compenseren, neemt hij dienst met het voornemen om goed te doen voor de inlanders die kort daarvoor van Japanse overheersing waren bevrijd. Om allerlei redenen, zoals externe invloeden en verkeerd uitpakkende persoonlijke keuzes, komt daar in de praktijk weinig van terecht. Voor zijn ogen ziet hij veel onrecht gebeuren, door zowel zijn dienstmaten, de leiding als door rampokkers. Daardoor moet hij voortdurend kiezen tussen meedoen of afstand nemen. Dat laatste blijkt bepaald niet altijd mogelijk, waardoor er zich gaandeweg een schuldcomplex bij hem ontwikkelt dat aan het einde van de film tot uitbarsting komt.

Aan de periode 2-6 RI komt een einde als hij kennis maakt met Westerling die hem weet te motiveren tot overplaatsing naar het Korps Special Troepen (KST). In de ca. 45 minuten die over deze periode gaan, komt het harde, meedogenloze optreden van het KST prominent in beeld. Ook Johan doet hieraan mee. Steeds meer twijfelt hij eraan of hij wel juist handelt en zijn reeds bij 2-6 RI opgebouwde schuldcomplex neemt nog verder toe. Uit verschillende *flashbacks* in de loop van de film en uit beelden na zijn terugkeer in Nederland, blijkt dat hij PTSD heeft opgelopen en een gevaar voor zijn omgeving wordt. Hoe het afloopt, moet u zelf maar gaan zien. De speelfilm wordt (later) in de bioscoop uitgebracht door Splendid Film en (eerst) op internet door Amazon Prime. Meer informatie over de film kunt u vinden op: www.wikipedia.nl door in het zoekvenster “De Oost (film)” in te typen.

In de film komt nogal wat “artistieke vrijheid” voor, zoals het dragen van donkergroene uniformen van de KST-militairen en Westerling die een snor draagt die aan Hitler doet denken. Ook wordt een eigen interpretatie gegeven van de “methode Westerling”. Het meedogenloze optreden dat in beeld wordt gebracht, representeert meer het afwijkende optreden van Onderluitenant Vermeulen c.s. in Pare Pare en omgeving dan dat van Westerling zelf. In een disclaimer die pas te zien is na een eindeloze aftiteling, wordt met zoveel woorden gesteld dat de film fictieve elementen bevat in een historische context. De meeste kijkers zullen dit niet meer meekrijgen. Het was dan ook beter geweest om de disclaimer aan het begin van de film te tonen. Wenselijk is ook de film in te leiden met een korte tekst waarin voor een beter begrip de historische context wordt toegelicht. De producer claimt namelijk dat het doel van de film is om dilemma’s en persoonlijke keuzes in beeld te brengen tegen het decor van de dekolonisatiestrijd in het vm. NOI.

Dat decor is het optreden van met name Nederlandse militairen (zowel 2-6 RI als KST) waarbij (nagenoeg) alleen negatieve elementen en stereotypen de revue passeren.

Ik heb er ten minste 22 geteld, variërend van het bezoeken van prostituees, overmatig drankmisbruik, onderlinge vechtpartijen, diefstal en racisme tot het martelen van een gevangene met stroomstoten, het met een vlammenwerper in brand steken van huizen in een kampong en het “op de vlucht neerleggen” van een vrijgelaten Indonesische vrijheidsstrijder. Er is geen misverstand over dat al deze zaken zich hebben voorgedaan. Maar wel gespreid in een periode van vier jaar en binnen een bestand van ruim 200.000 militairen. Door alle incidenten te comprimeren in ruim twee uur, ze op één hoop te gooien en nauwelijks positieve punten te vertonen, ontstaat bij de kijker vanzelf een wel erg eenzijdig en negatief beeld van Indië veteranen. Te meer omdat de incidenten niet alleen worden toegeschreven aan militairen van een speciale eenheid als het KST maar ook aan die van een regulier (OVW) infanteriebataljon. Daarmee wordt de suggestie gewekt dat dit representatief was voor het totale Nederlandse optreden en dat acht ik ronduit beledigend voor de Indië veteranen.

De film heeft een relatie met de diverse onderwijsvormen van het parallelle project “De wereld van de Oost”. Dit project moet verdieping bieden bij de speelfilm door o.a. het verstrekken van informatie, lesmateriaal, ondersteuning en het gratis ter beschikking stellen van de film. Omdat de film deels fictief is (zoals de disclaimer terecht meldt) en een te eenzijdig en ongenueanceerd beeld toont van het Nederlandse militaire optreden, is deze mijns inziens zo niet geschikt om onderdeel uit te maken van een lespakket voor het onderwijs en voor publieke debatten. Ik sluit echter niet uit dat het juist een bewuste keuze van makers, financiers en andere betrokkenen is om het denken over kolonisatie, de toepassing van geweld in het vm. NOI en over geweld in het algemeen, een ideologische richting te geven. De website van dit project, www.dewereldvandeoost.nl is eveneens op 13 mei operationeel geworden. Korthedshalve verwijs ik u hier verder naar.

In de digitale SOBAT van april jl. meldde ik u al dat november 2021 waarschijnlijk onhaalbaar is om slotdocument en deelonderzoeken openbaar te maken. Dat blijkt bewaarheid, de presentatie van de uitkomsten van het onderzoek zal nu plaats vinden bij de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen in Amsterdam op 17 februari 2022.

Leen Noordzij

Wel en Wee van 42 AAT

42e Brigade Transportcompagnie in Nederland en Nederlands-Indië

Deel 19

Voor de bemanning van Verzorgingspeloton 42 bood Malang enkele aardige recreatiemogelijkheden. In de stad boden onder meer de bioscopen en verschillende kantines gelegenheid tot ontspanning. Maar ook in de kazerne kwam een bijzonder recreatieproject van de grond. KNIL-opperwachtmeester Timmermans bleek desgevraagd gaarne bereid om een ieder (die dat wilde) te leren paardrijden. In korte tijd beschikte de kazerne over een manege waarin nagenoeg dagelijks wel een uurtje paardrijles werd gegeven.

Het kon allemaal omdat bij de paardenafdeling enkele tientallen rijzadels voorhanden waren die eigenlijk niet of nauwelijks gebruikt werden. De inlandse paarden van het paardenpeloton waren afgericht en werden gebruikt als draagpaarden die voorzien van speciale draagzadels in moeilijk terrein wapens en munitie konden vervoeren. Ze zijn van een wat kleiner formaat dan wij in Nederland gewend zijn. Dagelijks werden de paarden aan de hand van hun begeleiders groepsgewijs tijdens een flinke tocht buiten de kazerne 'afgestapt' om ze in goede conditie te houden. Dat gaf wel eens commotie wanneer van de achtergebleven KNIL'ers iemand zich vergiste in de juiste kamer of daar welbewust op bezoek ging. Dat bleef natuurlijk niet onopgemerkt en een forse onenigheid was dan het gevolg. Het kostte de opper heel wat inspanning om de zaak weer te sussen.

Rustpauze tijdens een tocht in de omgeving van het kazerneterrein

De 'opper' met zijn kroost

Bevoorrading met draagpaarden en belangstelling van 'buiten'

We hebben eens dankbaar gebruikgemaakt van de paardjes toen "Soerabaja" het nodig vond om het meel voor de broodvoorziening niet per konvooi maar met de trein op te voeren. Er waren in Malang echter geen auto's beschikbaar voor het transport van het station naar (burger)bakkerij Steensma die midden in de stad was gevestigd en ons brood bakte. In lange rijen zorgden de paarden, elk begeleid door een KNIL-paardengeleider en met aan weerskanten een zak meel, ervoor dat het meel zijn bestemming bereikte. De inlandse paarden bleken echter ook uitstekend als rijpaarden te kunnen functioneren en voldeden prima als manegepaarden. Het duurde niet lang of ook buiten de poort was onze rijsschool bekend en na verloop van tijd volgden militairen, hun echtgenotes en enkele functionarissen uit het burgerleven de paardrijlessen van de enthousiaste opper. Omdat paardrijden dorstig maakt, was er nu eens te meer reden om een al bestaande wens -een eigen kantine- gestalte te geven. Niet allen de eigen bezetting en de bezoekers maar ook de opper en zijn korporaal bleken er zeer tevreden mee te zijn.

Belangstelling van 'buiten' voor de rijlessen

Ruiterfeest

Het bleef niet alleen bij rijlessen, ritten en tochtjes in de omgeving. De opper opperde een plan om voor zijn KNIL-mannen samen met de verzorgers een ruiterfeest te organiseren. De belangstelling bleek groot en op 4 december 1949 werden op het grote terrein buiten de kazerne de feestelijkheden gehouden. Er was onder meer een vaardigheidswedstrijd voor de KNIL'ers in het snel en model optuigen van de paarden met draagzadels en draaglast en een echt springconcours waaraan KL'ers, KNIL'ers en de zonen van de opper deelnamen. Voor de prijsuitreiking was de BVTO (Brigade Verplegings- en Transport Officier ~kapitein Mees~) uitgenodigd. Als laatste punt in het programma had de opper voor zijn mensen een paardenren gepland. Het werd een spectaculaire wilde race naar de eindstreep. Die werd niet door iedereen te paard bereikt. Maar alle paarden kwamen, met of zonder ruiter, behouden in hun stal aan.

Deelnemers aan het ruiterfeest bij de opening van de feestelijkheden

In afwachting van het startsein voor het opzadelen

Herstellingsoord

Een onverwacht bezoek van onze compagniescommandant dreigde even een eind te maken aan onze paardrij-activiteiten. Ik was in een verloren uurtje wat in de ring aan het oefenen toen ik plotseling door een bekende stem werd toegedonderd: “Luitenant Van den Berg, kom van dat paard af”. Hij was -de wacht negerend- binnengereden en brulde me vanuit zijn jeep toe. Zijn kreet was natuurlijk overbodig, want ik was -ook als hij niets gezegd had- natuurlijk afgestegen om hem te verwelkomen. Ik reed naar de omheining, meldde me correct, steeg af en gaf mijn paard over aan een toegesnelde KNIL-militair die snel en goed reageerde op de situatie. Het vergde nogal wat inspanning voor ik de kapitein had uitgelegd wat voor aardige dingen ik met de opper voor onze eigen mensen en veel hoger geplaatsten van buiten de poort had georganiseerd. Langzaam bedaarde hij toen bleek dat het geen uitspatting voor mij alleen betrof, maar dat er veel waardering van belangrijke personen voor bestond. Zelfs over de door ons geopende kantine kwamen geen afkeurende opmerkingen. Het muisje kreeg echter een onverwacht staartje. Binnen een week kwam bericht van kapitein De Boer. Hij liet weten: “Het goede klimaat in Malang en de aardige recreatiemogelijkheden maakten onze kazerne tot een goede gelegenheid om militairen van de compagnie, die enige tijd lichamelijke of geestelijke rust behoefden, voor enkele weken in Malang onder te brengen. Commandant Verzorgingspeloton 42 te Malang werd opgedragen voorzieningen te treffen zodat er elke veertien dagen een man of tien bij hem konden worden ondergebracht en verzorgd”. Behalve commandant aanvullingsplaats en kazernecommandant werd ik nu ook beheerder van een vakantiekamp/sanatorium. Het heeft evenwel -behalve wat administratieve rompslomp- nooit grote problemen opgeleverd en de vakantiegangers hebben de tijd in Malang als zeer genoeglijk ervaren.

Malang als strijdtoneel

Het voorgaande wekt misschien enigszins de indruk dat het in Malang op het gebied van veiligheid allemaal koek en ei was. Dat was echter op z'n zachtst gezegd zeer betrekkelijk. Rondom de stad waren de guerrillastrijders vaak actief. Zij volgden de gebruikelijke tactieken: ondermijnen van wegen en bruggen en beschieten van konvooiën. De stad verlaten kon alleen in konvooiverband. Ook de betrekkelijk korte afstand naar Soerabaja -ongeveer 90 kilometer- moest met andere voertuigen tegelijk worden afgelegd. Maar ook in de stad was het niet altijd veilig. In een van de nachten rond de verjaardag van Koningin Juliana (30 april) voerden de striidkrachten van de republiek een aanval uit op het Nederlandse militaire hospitaal Soekoen in Malang waarin ook burgerpatiënten (waaronder ook kinderen) waren ondergebracht. Van drie kanten werd het ziekenhuis met automatische wapens beschoten, wat door het personeel dermate effectief werd beantwoord dat de aanvallers na een half uur de aanval opgaven en verdwenen. De volgende nacht werd van grote afstand een mortiergranaat op het hospitaal afgevuurd, die echter geen schade van belang aanrichtte. We hebben persoonlijk nooit veel van al die vijandelijke activiteiten ervaren, totdat we op een wel zeer harde manier met de neus op de feiten werden gedrukt.

Henk van den Berg

De wereld van Jan van der Steege

Tijdens de 2^e Wereldoorlog, in Nederlands-Indië en de periode erna

Deel 13

Bankbiljetten Indonesië

Jan heeft uit Nederlands-Indië ook nog verschillende bankbiljetten meegenomen, waaronder ook nog geld van de Japanners.

Het Indonesische geld van Republiek Indonesia met Soekarno

‘Staakt het vuren’ augustus 1949

In augustus 1949 wordt een ‘staakt het vuren’ tussen de strijdende partijen afgekondigd !

Balans opgemaakt van 4 jaar militaire aanwezigheid

Tijdens de bijna vier jaar durende militaire aanwezigheid van Nederland in Indonesië lieten circa 6.000 Nederlandse militairen het leven, waarvan een groot deel door gevechtshandelingen en de overigen ten gevolge van ziekten en ongevallen.

De 1^e verloofde van Mien van der Steege-van Asselt, Gerrit van de Kruisweg, kwam ook om tijdens gevechtshandelingen (zie foto van de begraafplaats in Soerabaja).

Gerrit ging als Marinier 3e klas (OVW) naar Indonesië en komt daar om het leven op 26 juni 1946 te Soerabaja na een buikoperatie ten gevolge van een schotwond.

Op 29-9-1988 maken Jan en Mien een reis naar Indonesië. 42 jaar na het overlijden van Gerrit leggen Mien en Jan bloemen bij het graf.

Onder de Nederlandse en Indisch-Nederlandse burgerbevolking vielen duizenden doden door gewelddaden van Indonesische nationalist. Aan Indonesische zijde vielen naar schatting 150.000 doden. Dat waren zowel slachtoffers van Nederlands militair optreden als van geweld uitgeoefend door de Indonesische nationalist tegen politieke tegenstanders en vermeende pro-Nederlandse elementen onder de eigen bevolking.

Het "werk" in Indonesië zit er op. Het is anders gelopen dan gedacht. De Republiek Indonesia is een feit. De "strijd" werd gewonnen, maar door internationale druk moest Nederlands-Indië worden opgegeven.

Hieronder de laatste uitgave van 3-5 RI van oktober 1949. Van Jan's regiment zijn 12 militairen gesneuveld.

NAAR HUIS

De Zaterdag-15 October-is voor ons Bataljon een „geschiedenisdag” geworden.

Ook 3-5-R. I. gaat naar huis. Op dit moment weten we nog wel niet precies hoe of wat-maar binnen enkele weken zal ons vertrek een feit worden.

Opeens zijn we losgerukt uit die doffe, matte wereld van troosteloze onzekerheid en onverschilligheid, en we schrijven en schrijven brief op brief..... we komen eraan..... Ouders-meisjes..... we komen..... maak de boel maar klaar..... gelukkig nog fit genoeg..... niet als oude mannen, maar als frisse met heel wat levenservaring rijkerkerels.

Heerlijk zijn deze dagen, en we vergeten veel beroerde dingen van de voorbije jaren. Als we aan deze drie jaren denken, dan denken we op de eerste plaats aan hen die niet terugkeren. Het zijn er 12.:

1) Korp. de Ruyter op 11 Augustus 1497 door hartschot overleden.

- 2) Sld. H. Kolk op 23 September 1947 door hartschot overleden.
- 3) Sld. C. Schilder op 13 October 1947 door scherven overleden.
- 4) R. Vellinga op 21 Januari 1948 door buikschot overleden.
- 5) Korp. Jorna op 7 April 1948 door Hersenmalaria overleden.
- 6) Korp. Wester op 17 Maart 1949 door Hoofdschot overleden.
- 7) Sld. Philipp op 30 April 1949 door hoofdschot overleden.
- 8) Sld. S. Bos op 14 Mei 1949 door buikschot overleden.
- 9) Sld. L. M. Mieris op 23 Mei 1949 door dubbel longschoot overleden.
- 10) Sld. J. Hilverda op 12 Juni 1949 door borstschot overleden.
- 11) Sld. 1e Kl. J. Dijkstra op 30 Juli verdronken.
- 12) Sld. J. Wijning op 26 September door ongeval overleden.

Afscheid en terugreis november 1949 en Jan bedankt !

Op 2 november 1949 houdt kolonel Scheffelaar een afscheidsrede in zaal "Sterre der Zee" in Soerabaja, vlak voor het scheepsgaan van Jan. Onder is het blonde koppie van Jan duidelijk herkenbaar. Dit artikel komt uit het Gedenkboek 3-5 RI 1946-1950.

Dan kwam de 2e November. Reeds in alle vroegte was er bedrijvigheid op de verschillende plaatsen waar mensen van ons Bataljon zaten. Voor de laatste maal werden de laatste spullen ingepakt, een lange colonne wagens kwam voorgerezen en daar ging het Noordwaarts, op naar Perak, waar de Tabinta op ons lag te wachten. Vaarwel, Darmo-boulevard! Vaarwel, Toendjoengan! Vaarwel Soerabaja! We werden opgevangen in een grote loods. Van daaruit ging de bagage aan boord en ook wij zouden de loopplank overgaan, toen daar plotseling, als bij verrassing, Kolonel Scheffelaar verscheen, de nieuwe Commandant van de „A”-Divisie. Hij sprak ons toe in zulke sympathieke bewoordingen en zó op de wijze van een begrijpende wapenbroeder, dat aan het eind een onmlitair, maar spontaan applaus losbarstte.

Gebogen onder de last van plunjezak en koffer klommen we aan boord en haastten ons toen om de Soerabajanen en de vele andere vrienden en bekenden, die met honderden waren gekomen om ons „af te duwen”, een laatste

3-5 R.I. neemt afscheid. Daar hoort een „Kouwe Pijp bij”!

vaarwel toe te roepen. De Piperband van de Divisie speelde lustige wijsjes en tenslotte werd het Wilhelmus ingezet, onder de tonen waarvan de boot langzaam van de kade wegvoer en tenslotte op volle kracht door de Straat Madoera koers zette naar het Westen. Onze terugtocht was begonnen! 3-5 R.I. had Oost-Java verlaten, waar het gedurende bijna 37 maanden zoveel had meegemaakt.

De Soerabajaanse pers publiceerde ten afscheid het volgende artikel:

3-5 R.I. GAAT THUISVAREN NA DRIE JAAR DIENST IN DE TROPEN.

Het is er eindelijk van gekomen. 3-5 R.I. gaat thuisvaren.

Als er één Bataljon verlangd heeft naar het moment, waarop „de tros wordt losgesmeten” en de terugreis naar het Vaderland aanvangt, dan is het wel 3-5 R.I. geweest.

En zo goed als welk ander onderdeel ook heeft 3-5 R.I. het verdiend, tenslotte te worden ontslagen van de eervolle, maar zware taak, die gedurende meer dan drie jaren op de schouders van zijn leden heeft gerust.

Afscheidsavond in „Sterre der Zee”.

Jan en zijn onderdeel gingen in Perak aan boord van ms 'Tabinta' die hen naar Batavia (nu Jakarta) bracht. Daar was het wachten op ms 'Kota Inten' die allen terug zou brengen naar Nederland.

M.S. „KOTA INTEN“

KONINKLIJKE ROTTERDAMSCH E LLOYD

Aan boord werd met bonnen betaald

Indië
Uit mijn dagboek van toen

Deel 34

Om nog eens aan te tonen hoe vaak in ons leven van alle dag geluk een rol speelt, hier een tweetal voorvallen ter illustratie:

Enige weken geleden moest een tiental jongens van ons met een legertruck goederen ophalen in Pariaman. Halverwege de rit zagen zij plotseling, in de bocht van de weg, een aantal kerels hard wegrennen. Bedacht op mogelijk gevaar stopte de chauffeur direct de auto en iedereen dook onmiddellijk de berm in. Na enige minuten wachten, gingen zes jongens op verkenning uit om te zien of er gevaar dreigde. De rest bleef achter bij de wagen. Links en rechts van de weg werd het terrein doorzocht. Van de vluchters was geen spoor meer te bekennen. Het bedekte terrein had hen kennelijk opgeslokt. Ook in de huisjes in de directe omgeving werd niemand aangetroffen. Een veeg teken. Waar waren de bewoners gebleven ? Gevlucht misschien ! Wie zal het zeggen. Nogmaals werd de omgeving uitgekamd, echter zonder resultaat.

Teruglopend over de weg naar de truck zag een van de jongens een stuk atap op de grond liggen dat zijn aandacht trok. Waardoor of waarom wist hij niet meer, maar toch. Toen hij het palmbaad oprapte, ontdekte hij tot zijn grote schrik een gat in het wegdek met daarin een drukbom van naar schatting 30 pond. Allerwege consternatie ! Dat was het dus waarom de bewoners waren verdwenen. Bang voor de gevolgen misschien of weggestuurd door de peloppers. Wat zou er gebeurd zijn als onze jongens de vluchters niet hadden gezien ? Zeker is dat zij het zonder dat beetje geluk niet hadden naverteld.

Brand in Koeritadji (april 1949)

Het tweede voorval voltrok zich kort daarna tijdens een patrouille onder leiding van korporaal Klaas Smit. Bij het doorzoeken van een kampong die dag werd een jongeman aangehouden die zich nogal verdacht gedroeg. Zijn wit-zwarte kleding deed vermoeden dat ze weer te doen hadden met een TNI-soldaat. Toen hij de patrouille zag naderen, probeerde de man heel omzichtig achter een huis te verdwijnen. Op het geroep van korporaal Smit dat hij moest blijven staan, reageerde hij direct. Voorzichtig ging Smit naar de man toe om hem te fouilleren en te ondervragen. Enkele jongens benaderde de man van de andere kant. Juist toen korporaal Smit de man tot op enige meters genaderd was, trok hij plotseling een pistool van achter zijn rug vandaan om hem neer te schieten.

Soldaat Siemens zag het gebeuren. Met een noodsprong greep hij de kerel van achteren beet en ontfutselde hem zijn wapen. Met gevaar voor eigen leven redde hij Klaas Smit van een wisse dood. Enige dagen later werd soldaat Siemens door de bataljonscommandant (luitenant-kolonel W.J.M. van Hertum), met een hartelijke toespraak en een schriftelijke erkenning, voor zijn heldhaftig optreden bedankt. Dit keer had Klaas Smit dat beetje geluk van Onze Lieve Heer gekregen om hier te overleven.

Dezelfde locatie na de brand in Koeraitadji

Enige dagen na de brand in Koeraitadji (zie foto's) kwam de kepala kampong (=kamponghoofd) ons 's avonds melden dat een groep TNI'ers op weg was naar kampong Poenjong Lading om de chauffeur van de plaatselijke politie te elimineren. Volgens zijn zeggen hadden ze het op de chauffeur gemunt, omdat ze hem verdachten van collaboratie met de Nederlandse troepen. Mogelijk dat deze man contacten onderhield met onze Inlichtingendienst, dat zou kunnen. Ons was daarvan in ieder geval niets bekend.

Onmiddellijk werd er een patrouille samengesteld om de zaak te onderzoeken. Misschien dat we de bende te pakken zouden krijgen. Hoewel het mijn beurt was om op patrouille te gaan, nam luitenant Elbertse zelf de leiding op zich omdat ik met een vervelende oorontsteking te kampen had. De derde keer alweer binnen twee maanden. Hopelijk de laatste keer.

Vlak aan de rand van Poenjong Lading ging luitenant Elbertse met zijn mannen in hinderlaag. Hier zouden ze een uurtje wachten alvorens de kampong te doorzoeken. Het was vrij donker. Veel konden ze niet zien. Iedereen spitste zijn oren, bedacht op elk gerucht waaruit iets op te maken viel. Kort na middernacht -er was inmiddels een klein uurtje verstreken- hoorden ze in de verte heel zachtjes het geluid van stemmen. Langzaam kwam het dichterbij. Iedereen was tot het uiterste gespannen. Het kon haast niet anders: dit moest de vijand zijn. Wie anders zou er op deze tijd -midden in de nacht- nog rond lopen. Plotseling zagen zij een aantal schimmen opdoemen. Zes, zeven stuks zo te zien. Zonder te dralen openden de jongens het vuur. Weerstand werd er niet geboden. Slechts een luide gil deed vermoeden dat er iemand was geraakt.

Korte tijd later vonden ze drie dode mannen, waaronder een bekende bendeleider. De buit bestond uit een machinegeweer, een handgranaat en een scherp mes. Helaas bevond zich onder de gedode mannen ook de bewuste chauffeur, die door de bende geboeid was meegevoerd. Door de duisternis had niemand de vastgebonden man gezien. Het geluk was jammer genoeg aan hem voorbijgegaan.

Henk van Vliet

Stichting Oorlogsverhalen

Deze stichting bezit meer dan 250 Nederlandse Oorlogsverhalen uit alle delen van de wereld. Deze verhalen zijn te vinden op naam, op land en op thema.

“Oorlog kent vele gezichten: moed, kameraadschap, angst en verlies.

Stichting Oorlogsverhalen geeft oorlog een gezicht. Met verhalen van ooggetuigen, overlevenden, slachtoffers en nabestaanden.

Elk verhaal is uniek. Samen geven ze een beeld van de impact van oorlog op ons leven”.

Heeft u belangstelling? Kijk op: www.Stichting Oorlogsverhalen

"WIJ DANKEN ONS LEVEN AAN WESTERLING..."

*Wij dankten de daadkrachtige Westerling.
Ik dank de dappere zelfopofferende moeders.*

Deel 3 en slot

Staat van Oorlog en Beleg

Na veel overleg werd op 11 december 1946 de Staat van Oorlog en Beleg afgekondigd overeenkomstig het toen geldende recht. In een van de bepalingen was ruimte voor het op schrift stellen van het toepassen van het standrecht. Men koos echter voor toepassing van het standrecht op basis van het ongeschreven staatsnoodrecht, vooral vanwege de onvoorziene omstandigheden in de gerezen noodsituatie. Standrecht was destijds gebruikelijk bij het bestrijden van terrorisme en guerilla's.

De Britse strijdkrachten pasten al in 1945 het standrecht toe, zowel op Sumatra als in Soerabaja, wat destijds deel uitmaakte van het Britse militaire gezagsgebied onder Mountbatten: een veel toegepast middel in de contra-guerilla. Ook de Indonesische (lees Javaanse) strijdgroepen pasten standrecht toe in het kader van hun guerrillastrijd.

Door uitoefening van het standrecht konden meteen de ergste misdadigers en terroristen per dorpsregio worden uitgeschakeld. Makassar en omgeving werden op basis van de inlichtingen onderkend als het centrum van de subversieve activiteiten. Elke actie zou de kennis van de situatie verder verbeteren, zeker naarmate de bevolking duidelijk werd, dat zij geen wraakoefeningen zouden ondervinden als zij schuldigen zouden aangeven. Het standrecht kon hiermee de bevolking meer zekerheid geven. De snel teruggekeerde rust gaf zo de dorpsbevolking vertrouwen in de aanpak van de Nederlandse troepen, waarna steeds meer inlichtingen zouden worden verschaft door de dorpelingen. Bij elke volgende actie in een dorpsregio konden onze troepen dan snel rekenen op de steun en informatie van de bevolking. Dat tastte dan ook het vertrouwen in succes bij de infiltranten aan en zij zouden steeds meer steun en aanhang verliezen en zo kon een landstreek worden gepacificeerd.

Officieren KNIL waren bekend met de noodwetgeving en de situatie waarin de Staat van Oorlog en Beleg kon worden afgekondigd: overal op Nederlands grondgebied of waar dan ook ter wereld. Zou in Nederland, na het terugtrekken van de Duitse troepen, in een streek als bijvoorbeeld Noord-Brabant eenzelfde anarchie zijn ontstaan als toen in Celebes, dan zou op basis van dezelfde overwegingen ook daar de Staat van Oorlog en Beleg kunnen zijn uitgeroepen en het standrecht in dat gebied uitgeoefend.

Toen kwam Westerling

5 December 1946 was Westerling in Celebes aangekomen met zijn "special forces" van het Depot Speciale Troepen (DST). Mijn vader Han vormde met de KNIL-lers in het garnizoenscommando de logistieke basis voor de kleine DST-groep van iets meer dan honderd man met lichte infanterie wapens onder leiding van toen nog eerste luitenant Raymond Westerling, die geen eigen logistieke eenheid in zijn organisatie had.

Westerling zelf is ook nog bij ons thuis geweest. Vader heeft zelf nooit over Westerling verteld, maar wel maakte hij mijn moeder duidelijk, dat er aan onze veiligheid werd gewerkt. Vader was als jong KMA officier, na de studierichting Infanterie KNIL, als tweede luitenant en pelotonscommandant voor een eerste "tour of duty" naar Atjeh gestuurd. Zijn militair optreden in contra-terreur maar vooral ook in het voorkomen van terroristische acties en zijn kennis van de Atjehse taal en adat, was de reden dat hij wat later als eerste luitenant en plaatsvervangend compagniescommandant voor een tweede tour naar Atjeh was gezonden. Toen hij mijn moeder leerde kennen, was hij als kapitein-docent geplaatst op de Infanterieschool in Magelang. Ongetwijfeld hebben vader en hij van gedachten gewisseld over contra-terreur.

Vooroorlogse foto (ong. 1930). Foto's die bij bijzondere gebeurtenissen werden gemaakt en naar Holland gestuurd, naar de familie die ze weer aan ons gaf. Bij X mijn vader

Vier acties brachten orde en rust

De eerste actie van de DST onder leiding van de inmiddels tot kapitein bevorderde Westerling, die 11 december 1946 begon, richtte zich op het oostelijk deel van Makassar waar een kampong als thuisbasis van een guerillabende werd gebruikt. Zijn methode van optreden was in lijn met de KNIL-handleidingen voor contra-guerilla. Deze en volgende acties verliepen volgens hetzelfde patroon.

Eerst werden inlichtingen verzameld door infiltratie van DST-verkenneren in de kampongs, door (voormalige) geheime agenten van de Politie Inlichtingen Dienst, door de Militaire Inlichtingendienst (MID) en door inheemsen, die zich onopvallend in het gebied konden bewegen. Ook werden inheemse verkenneren, die elkaar niet kenden, op pad gestuurd voor detail-observaties. Alle rapporten werden met elkaar vergeleken en de evaluatie gaf de beste methode van aanpak in deze actie aan. Namen, identiteiten en verblijfplaatsen van leiders en de belangrijkste leden van terroristische organisaties werden verzameld voor de volgende stap.

Enkele kleine onderdelen van de DST voerden schijnoperaties uit die reacties vanuit de kampong en omgeving uitlokten en die leverden weer de laatste informatie over organisatie, wapenopslagplaatsen en schuilplaatsen van terroristenleiders, die door de agenten waren geobserveerd om vast te stellen welke maatregelen als reactie op de schijnaanval werden genomen.

Bij duisternis werden posities ingenomen, vooral om alle ingangen en uitgangen van de kampong te kunnen blokkeren en alle vluchtpaden af te sluiten. Bij het eerste daglicht -dat in de tropen snel komt- werd een lichtkogel afgevuurd als startsignaal van het binnentreden van de kampong of groepje kampongs door eenheden van de DST zodat de verrassing compleet was en het operatiedoel veilig gesteld.

De bevolking werd op een centraal punt verzameld, de mannen gescheiden van de vrouwen en kinderen die naar een schaduwrijke plek werden afgevoerd, waar ze geen risico liepen of opleverden. Hen werd geen haar gekrenkt.

De mannen gingen in rijen zitten, tussen hen de geheime agenten van Westerling, die wisten wie de leiders van de terroristen waren. Westerling legde precies uit, telkens vertaald door lokale tolken, wat de bedoeling was van de operatie: dat was het straffen van de terroristen en misdadigers, het herstellen van rust en orde zodat de plaatselijke economie weer op gang kon komen, dit alles in het belang van de lokale bevolking, hetgeen in de actie voorop stond.

Op basis van de lijst van namen van terroristen en rampokkers werd gekeken wie kon worden geïdentificeerd als zodanig, deze werden uit de groep mannen naar voren gehaald. Westerling las voor aan welke misdaden zij zich hadden schuldig gemaakt en sprak het doodvonnis uit, waarna zij werden geëlimineerd, dit in het zicht van de dorpsbewoners die nu konden constateren dat aan de rampspoed die hun dorp had geteisterd een einde was gekomen. Hierna kwamen de plaatselijke geestelijke leiders aan het woord, die de bevolking op de Koran lieten zweren mee te werken aan herstel van orde en rust.

Met deze aanpak wist de dorpsbevolking, dat zij niet voor represailles hoeven te vrezen voor de inlichtingen die zij hadden verstrekt en ze merkten meteen het effect van de actie: in de regio rond de dorpen zag ieder al snel dat het dagelijkse leven met de markten weer op gang kwam.

Zo leidde deze eerste actie al direct tot vertrouwen in het optreden van de DST en zo kwam er steeds meer informatie van de bevolking over de activiteiten van terroristen. Dat maakte elke volgende actie succesvoller en de organisaties van terroristen begonnen hun zelfvertrouwen te verliezen, waardoor de steun voor hun optreden afbrokkelde wat verder weer bijdroeg aan de orde en rust.

De tweede actie ging op 13 december 1946 van start aan de zuidkant van Makassar rond de riviermonding. Daar was een ideale landingsplaats voor pemoeda's die met bootjes uit Java kwamen. De Koninklijke Marine had 41 patrouillevaartuigen, die met steun van korvetten ingezet werden om die infiltranten te onderscheppen. Het Departement van Marine had zes operationele steunpunten, waarvan een in Makassar en er was een verlofcentrum in Malino in de koele heuvels boven Makassar.

Het daadkrachtige optreden van de DST in dit gebied vormde een duidelijk teken aan de terroristen en de lokale bevolking, dat nu de anarchie stevig werd aangepakt. Ondervraging en onderzoek leidde tot eliminatie van de gevaarlijkste terroristen. Daarbij: versterking van de pemoeda's op Celebes met kleine bootjes vanuit Java werd bemoeilijkt.

De derde actie, die 15 december werd uitgevoerd aan de oostkant van Makassar, was ook gebaseerd op rapporten van de inlichtingendienst. Er was nu meer dwang dan elders nodig om de kampong-bevolking naar het verzamelpunt te krijgen. Wapens en documenten werden gevonden. Een gevangen genomen TRI luitenant ondersteunde later als adviseur de acties van Westerling die de lijst van terroristen van de luitenant in handen kreeg.

Veel inlichtingen werden verkregen voor volgende acties. Die leidden weer tot zuivering van het gebied van terroristen. Nieuwe kamponghoofden werden benoemd en er werd een kampongpolitie ingesteld.

De kampongs ten zuiden van Makassar waren het doelwit van de vierde actie die in op 17 december en volgende dagen werd uitgevoerd. En na deze succesvolle actie werden in een week nog vier contra-guerilla acties uitgevoerd, steeds op basis van de steeds betere en gedetailleerde inlichtingen, vaak spontaan door de bevolking geleverd.

Na deze acties van de DST onder Westerling's leiding was Makassar veilig en konden de contra-guerilla acties worden verlegd naar verder zuidelijk in Celebes. Het DST kon worden versterkt met pelotons van het Troepencommando Zuid Celebes, het geheel onder commando van overste Bremouer, van wie de zoon door terroristen was doodgeschoten.

De KNIL troepen en de mannen van de DST deden zo veel ervaring op in samen optreden, waardoor ze steeds meer door de plaatselijke bevolking werden gesteund. Als gevolg van deze operaties keerden rechtsorde en rust in het gebied terug, de bevolking durfde terug naar de woonplaatsen, er werd weer rijst verbouwd.

Toch kwam er op 22 januari 1947 nog een tweede golf van geweld in de nabije regio's. Maar al in de volgende twee dagen was de orde weer door Westerling hersteld. De bersiap, de anarchie van de "rood-witte terreur", was ten einde.

Terugblikkend op het optreden van de DST was het ons duidelijk, dat juist door het definitief uitschakelen van terroristen, de angstpsychose van de goedwillende kampong-bevolking was doorbroken. De uitgeschakelde terroristen waren bijna altijd vreemdelingen uit andere streken of Java. Vooral de Javaanse infiltranten konden door de lokale bevolking worden aangewezen door het verschil in lichaamsbouw, gezicht, het haar en de spraak.

Nu zij massaal werden aangewezen door de dorpsbewoners als rampokkers, brandstichters, moordenaars en verkrachters was er voor hen geen kans op succes. Daarop vluchtten de meeste infiltranten terug in bootjes naar Java. De markten gingen open, de honger verdween en het openbare leven kwam weer op gang. Zuid Celebes was eindelijk weer veilig.

We hadden doodsangsten uitgestaan

Omdat wij een militaire familie waren, kwam er veel informatie over onze veiligheid via de Aussies en vader bij ons. De KNIL- en burgerfamilies in de naburige huizen deelden met elkaar alle informatie en wij hadden een geruststelling hard nodig: het dagelijkse leven was al te lang in gevaar door onverwachte acties van terroristen tegen ons. We stonden doodsangsten uit voor die pemoeda's en benden want het was ons overduidelijk dat alle Hollanders zouden worden omgebracht op gruwelijke wijze, zoals de terreurverhalen ons al leerden. Met de Hollanders zouden zeker ook veel Nederlands-Indische families als "collaborateurs" hetzelfde lot ondergaan.

Wij die de oorlogsjaren met moeite hadden overleefd, zouden in de bersiap alsnog sterven ware het niet dat Westerling de veiligheid had terug gebracht.

Nu, na jaren van onderzoek en interviews, begrijp ik des te beter moeder's verzuchting: " Wij danken ons leven aan Westerling".

Pas begin 1947 was het veilig genoeg, zodat wij konden terugvliegen naar Holland voor recuperatieverlof na bijna vijf jaar oorlog en geweld.

Terug naar Celebes

In 2011 op een van onze reizen naar Indonesië, bezocht ik met mijn vrouw alle plekken waar onze familie in de oorlog was geweest, ook om meer te leren over wat toen is gebeurd.

Ik draag een mannensarong, in een batikshop in Djokjakarta gemaakt op basis van een analyse door een spiritueel man van de drager ervan. Geboren in Indië had ik recht op een persoonlijke sarong: geen Indië-reis nog zonder !

Op Ambon en Celebes bezochten we alle kampen, altijd met een chauffeur en een lokale gids. Omdat ik op Ambon was geboren en op Celebes had geleefd, werd ik gezien als "een van hen" en durfden de gidsen en anderen die wij spraken ons in vertrouwen te nemen. Zo leerden we veel over hun wereld na vertrek van de Hollanders in 1950. De pacificatie door Javaanse troepen van de Molukken was een bloedige strijd, met vele doden als gevolg. Om de rust te handhaven zijn er in diverse steden veelal Javaanse troepen gelegerd, zoals wij zelf constateerden.

Op Celebes vertelde de lokale gids, die daar al generaties woonde, van de langdurige bloedige strijd die zij streden voor meer zelfstandigheid. Australische bronnen vermelden de chaos die ontstond na het vertrek van de Hollanders en konden vaststellen dat het tot 1965 heeft geduurd voordat heel Celebes onder Indonesische -lees Javaanse- controle was.

We bezochten de garnizoensstad Paré-Paré, waarvan diverse wijken niet voor toeristen toegankelijk waren en we zagen het herdenkingsmonument: met een metershoog en meer dan tien meter breed basreliëf worden de "40.000 doden van Westerling" herdacht. In het midden heeft de Indonesische regering Westerling geplaatst, omringd door gewapende soldaten die burgers slechts gewapend met niet meer dan "bamboe roentjing" meedogenloos ombrengen.

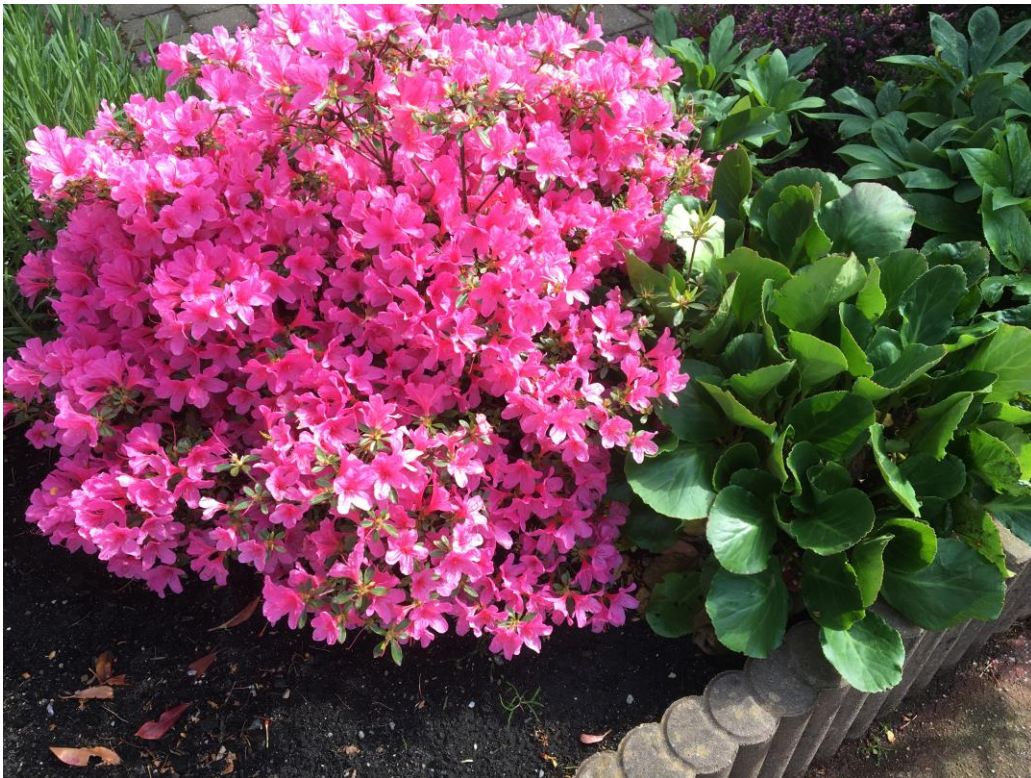

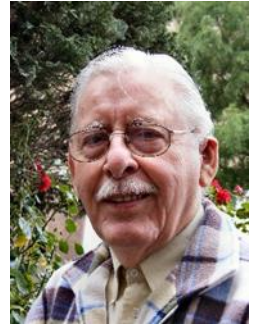
Westerling (in het midden) leidt de slachting

Nader onderzoek onder officieren van de T.R.I. leidt tot de conclusie dat het aantal van 40.000 zuiver fictief is en als politieke propaganda tegen de Nederlandse bezetting is gebruikt. In latere officiële onderzoeken wordt geconcludeerd dat in de periode 11 december 1946-3 maart 1947 bij alle acties van Westerling met zijn kleine mobiele DST -met een totale sterkte van 125 militairen en slechts uitgerust met lichte infanteriewapens-

bij de tegenstander totaal 388 doden zijn gevallen. Voor het merendeel zijn dit in de strijd gedode infiltranten, het kleine aantal van standrechtelijk omgebrachte oorlogsmisdadigers, moordenaars en verkrachters is nooit exact vastgesteld. Het wordt tijd dat de echte slachtoffers van de onderwerping van Celebes door de regering van Indonesië in de periode 1950-1965 en hun directe nabestaanden financieel worden gecompenseerd door het huidige bewind in Djakarta.

*Maarten de Jongh Swemer,
kamp overlevende en getuige van het bevrijdende effect van het optreden van Westering in
Zuid-Celebes*

R.J. de Rijk

Schandvlek van de Staat der Nederlanden (deel 48)

Zowel de KNIL als de KL maakten gebruik van dezelfde faciliteiten, want ook daar moest werk verzet worden. Eens in de maand kregen de gedetineerden een financiële vergoeding die parallel liep met de normale loonnorm in de burgermaatschappij. Om 12.30 uur waren de werkzaamheden afgelopen en werden zij weer met de vrachtwagen teruggebracht naar de Werfstraat.

In opdracht van onze commandant van de marinebasis politie, luitenant ter zee der 2^e klasse F.G. Uyterwijk, moesten Alex en ik dagelijks om 06.00 uur 50 man zogeheten 'extremisten' uit de gevangenis aan de Werfstraat ophalen. Ze werden dan te werk gesteld in de magazijnen van de Koninklijke Marine. Deze 'extremisten' zaten gevangen wegens hun politieke overtuiging en verzet, die indruiste tegen het wettige gezag, de gevestigde orde. Ze waren gevangen gezet in afwachting van hun proces bij de landrechter. Echter, velen zag ik als nationalisten die de kans namen om tegen het oude koloniale gezag in verzet te komen. Ik moest nog 26 jaar worden en met geringe kennis van de Indische volkenkunde in de archipel, meende ik dat ik een van de weinigen was die begrip kon opbrengen voor hun politieke motieven. Dit begrip kwam waarschijnlijk voort uit mijn verzet tegen de Duitse bezetting en onderdrukking en overheersing van Nederland in de periode van 1940-1945, waarbij mij het concentratiekamp niet bespaard is gebleven.

Deze zogenaamde extremisten behoorden niet tot de door mij eerder genoemde 'witte boorden criminelen' die de nationaal socialistische ideeën van Japan gestalte gaven in politieke terreurbendes. Dat soort criminelen die op een gluisachtige manier tot moorden aangezet hebben en moorden hebben laten plegen, werden gevangen gehouden in onder andere de Tjipinang- Glodok- of Tanah Tinggi gevangenissen op West Java.

Natuurlijk waren er ook, laten we zeggen 'normale' criminelen onder hen, die veelal uit armoede ergens een diefstal hadden gepleegd om te proberen voor vrouw en kinderen op een gemakkelijke manier aan eten en kleding te komen. Over die kruimeldieven heb ik het niet maar wel dat deze arme mensen het werktuig waren van intellectuele criminelen.

Tijdens de werkzaamheden in de magazijnen heb ik met hen dagelijks veelvuldig gesproken over hun persoonlijke sociale achtergrond, opleiding, hun toekomst. Wij zaten dan in een grote kring gehurkt (djonkoh) op de grond tijdens de werkpauses. Ik wilde hun beweegredenen leren kennen en begrijpen, hun maatschappelijke status zoals zij dachten, hun familieachtergronden, hun cultuur en hun adat.

De meesten bleken eenvoudige jongens en jongemannen te zijn met ieder een individuele overtuiging waar ik niets aan kon veranderen, maar waar ik wel begrip voor kon opbrengen.

Dit waren echt geen slechte mensen. Door al deze dagelijkse gesprekken kreeg ik toen een bredere kijk op en inzicht in hun denkwijze en leefwereld, terwijl zij graag met mij in debat wilden.

Zij stelden daar erg veel prijs op want niemand anders deed dit. Ik gaf dan meestal een persoonlijk advies om tot een compromis met hen te komen.

In die periode had ik mij dagelijks bekwaamd om de Maleise taal te leren. Al snel kon ik mij toen zeer goed verstaanbaar maken, zodat ik duidelijk kon zeggen wat ik bedoelde. Ik vind dat een eerste vereiste om een volk te willen leren begrijpen. Spreek de taal en er gaat een deur open. In die periode in 1947 was ik ook ooggetuige van het miserabele Nederlandse bestuur en vielen mij de schellen van de ogen. Mijn belangstelling om te weten hoe dit toch zo dramatisch allemaal is verlopen, was toen al gewekt.

Ik was toen verliefd geworden op dit wonderschone paradijs met zijn veelal vriendelijke bevolking. Uit hoofde van mijn functie kwam ik dikwijls voor politieel onderzoek in vele dessa's en kampongs met ontelbare prachtige houten huisjes die stuk voor stuk een individueel kunstwerk waren en met veel houtsnijwerk waren opgesierd. Ook waren er eenvoudige ataphuisjes, die er schoon en netjes uitzagen, maar er vaak zó armzalig en armoedig uitzagen dat ik er soms tranen van in mijn ogen kreeg. Vooral als ik een vergelijk trok met de behuizing van de ambtenaren van het Nederlandse gezagsapparaat, in welk soort villa's, bungalows of paleizen zij woonden, met meerdere bediendes. Was dat dan nodig?

Een flamboyantboom

In dit paradijs op de evenaar leven en werken met en naast elkaar, tientallen verschillende bevolkingsgroepen. Er werden ook even zoveel talen gesproken, waren er meerdere godsdiensten en andere interessante cultuurvormen.

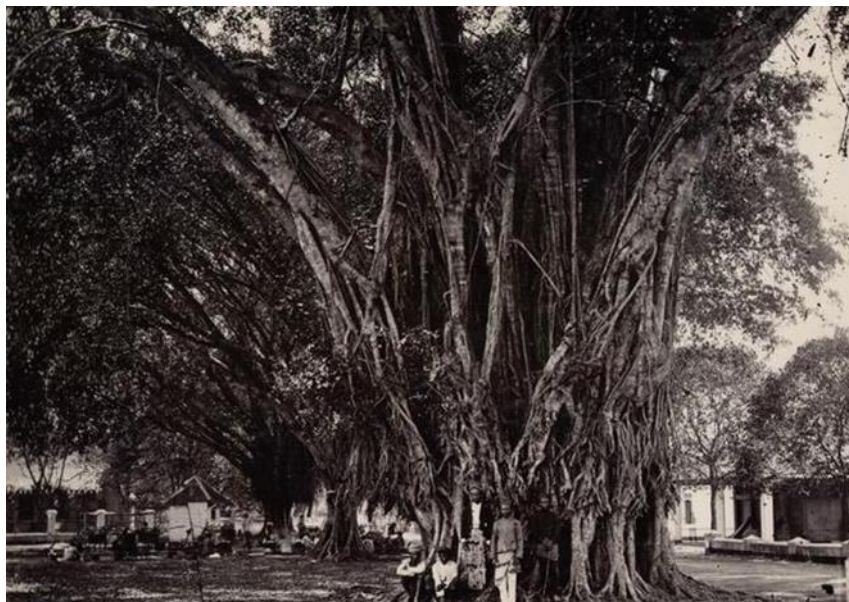
Het is een prachtland met een enorme mengeling aan etnische en geologische aspecten. Die bevolkingsgroeperingen hebben het recht op een soeverein bestaan dat gerespecteerd moet worden. Dat laatste is het recht van mens, groepering, cultuur of land, onverschillig welke afstamming, huidskleur, religie of adat het heeft.

Hoe vers liggen nog mijn veelvuldige bezoeken aan Wonokromo in mijn herinnering, waar mijn goede en lieve schoonouders woonden en mijn verloofde, die nu mijn vrouw is. In die hechte gemeenschap van 'ooms en tantes' leerde ik ook de andere bewoners kennen. Dat zie ik zo voor ogen en herinner mij dat ik toen op mijn Harley via de Perakweg met prachtige Flamboyantbomen richting Toendjoengan, Simpang, Kaliasin en Darmo de Wonokromobrug overging, waar ik na de 1^e weg rechts de eerste stenen huizen van de Staats-Spoorwegen zag. De werkgever van de familie Martens.

Ik bevond mij daar met mijn verloofde, midden in de beboste natuur tussen grote varens, pisang- en klapperbomen, grote Waringinbomen, die prachtige flamboyantbomen, een prachtige flora om je heen waar de hele atmosfeer mee bezwangerd was van de geur en kleur van alle bloemenpracht.

Die bloemenpracht manifesteerde zich in de gehele Indische archipel en ook de dieren waren prachtig en interessant. Van klein tot groot. Dieren en vreemde insecten, die ik toen nog nooit eerder gezien had en prachtige vogels in hun mooiste verenpracht. De overweldigende rust, midden in de natuur, was voor mij persoonlijk een aangrijpend moment. Ik werd dan ook gegrepen door dit tropische paradijs, dat ik nooit zou willen verlaten of zou willen ruilen voor wat dan ook op de hele wereld. Zo heb ik toen Nederlands-Indië leren kennen, waarderen, begrijpen en liefhebben en mijn lieve Dien was de hoofdprijs!

En nu sta ik in deze nacht op de brug van de KOALAS en denk daaraan terug maar ook vooruit, want ik ben nieuwsgierig hoe de stad Amboina op het eiland Ambon er uit zal zien.

Een Waringinboom

Op 30 januari 1942 kwam de vijandelijke Japanse transportvloot die uit 22 schepen bestond, voor de kust van Ambon aan. Deze vloot had in de weken daarvoor bombardementen uitgevoerd op onder andere het vliegveld Laha, tegenover de stad Amboina aan de overzijde van de baai en ook met 26 bommenwerpers en 10 jachtvliegtuigen het marinevliegveld Halong gebombardeerd, waardoor zeer veel schade werd toegebracht aan o.a. deze steunpunten voor de luchtmacht. Gebouwen, woningen en de infrastructuur leden een enorme schade. De luchtafweer van het KNIL op Ambon, dat slechts uit 6 stukken luchtdoelgeschut en 9 mitrailleurs bestond, kon tegen deze enorme Japanse invasievloot weinig uitrichten met slechts 3500 man, inclusief de ongeveer 1000 man Australische en Nieuw-Zeelandse versterkingstroepen voor de infanterie.

Op het laatste nippertje kreeg Ambon medio januari 1942 nog enige honderden Amerikaanse zeemijnen toegewezen ter beveiliging van o.a. de baai van Ambon. Het leggen van deze mijnevelden werd toen nog tijdig uitgevoerd door Hr.Ms. Gouden Leeuw die kort voor 30 januari 1942 uitweek naar Australië. Na de Japanse bezetting van Ambon en andere eilanden werd door de Jap overgegaan tot arrestatie, roof, marteling, verkrachting van vrouwen en meisjes en werden er concentratiekampen aangelegd, terreur gezaaid, was er wanorde en werd er door de Jap vermoord door onthoofding van trouwe Ambonese KNIL-militairen en burgers. Ambon was voor Japan een zeer belangrijk steunpunt en werd een jaar later op 15 februari 1943 zeer zwaar gebombardeerd door de gecombineerde Australisch- Brits-Amerikaanse luchtvloot die vanuit het Australische Port Darwin opereerde. Deze bombardementen werden vanaf die datum regelmatig herhaald en de stad Amboina en andere steden werden vrijwel met de grond gelijk gemaakt, waarbij onder de ingezetenen zeer veel slachtoffers vielen.

Na 1945 is het Nederlands-Indisch Gouvernement op Ambon begonnen met de opbouw van de belangrijkste delen van de infrastructuur, woningen, gebouwen en kantoren, waaronder het hospitaal, scholen en kweekschool, elektrische centrale, waterleidingen, telefoon- en telegraafverbindingen. Ik was reuze benieuwd naar de infrastructuur.

Ik hoorde enig gerucht op het voordek en toen ik keek, zag ik Wattimena uit ruim 2 komen met Metekohy en Josef Kayadu in zijn kielzog. Ik keek op mijn horloge en het was 03.30 uur. Tijd voor aflossing van de wacht, dacht ik.

Ook de andere wachtposten op het voor en achterdek werden, zoals gebruikelijk, geruisloos door de mannen van Wattimena afgelost, maar dat ging geheel buiten mijn bemoeienis om. Wattimena kwam even op de brug, terwijl Metekohy en Josef Kayadu zachtjes doorliepen naar het achterschip om zich met zeewater wat op te frissen. “Goeiemorgen captain! Zo dadelijk volgt de aflossing van de wacht, maar ik wil de jongens eerst nog even wat laten eten van de nasi goreng. Is dat een probleem? Nee, natuurlijk niet Wattimena! Je vrouw zou het een eer vinden. Dus vraag niet om toestemming, maar eet de pannen leeg als een eerbetoon aan haar kookkunst”, waarop Wattimena begon te grijnzen en lachend en hoofdschuddend ging hij weer de brug af, terwijl hij zei: “Oké captain! Ik ga straks op de lege pannen slaan dat we nog meer willen! Kijk maar uit. Ik zou er maar niet mee spotten!” riep ik hem lachend na.

Simon maakte mij opmerkzaam op twee lichtbakens. “Waarschijnlijk van het eilandje Paloeraja, captain. Ja, klopt Simon. Dat laten wij aan bakboord liggen en dat zullen wij straks

om ongeveer 07.00 uur passeren”. Toen Paul Metekohy en Josef Kayadu klaar waren met opfrissen, zag ik hen met Wattimena naar de kombuis lopen en zei met gedempte stem vanaf de brug om Siahaya om 04.00 uur te wekken. Niet eerder. "Goed captain", zei hij zachtjes en gaf daarop opdracht aan Josef Kayadu, die als machinist Manuhutu zou gaan aflossen om dan gelijk Siahaya wakker te maken. Ik dacht: laat Alex nog maar even slapen, want hij weet nog niets van het tijdsverschil. Het was in feite mijn fout om daar niet eerder aan te denken. Prompt om 04.00 uur zag ik Wattimena weer het luik van ruim 2 ingaan, toen Metekohy op de brug aankwam om Simon af te lossen.

Nadat Simon hem de koers had gewezen en opmerkzaam had gemaakt op de twee lichtbakens, stak Simon zijn hand op naar mij en verliet de brug om te gaan slapen.

Kort daarna zag ik ook Manuhutu naar ruim 2 gaan, nadat ook hij zijn hand naar mij had opgestoken met: “Beneden alles oké captain”.

Alex zag ik even later ook aan dek en hij liep naar achteren om zich op te frissen. Toen hij na 10 minuten later op de brug kwam, vroeg hij: “Waarom ben ik niet vroeger gewekt?” Ik vertelde hem dat ik het tijdsverschil niet tijdig ontdekt had en vroeg hem eerst zijn horloge een kwartier vooruit te zetten. Hij kon straks alles in het journaal nalezen, want daar had ik de reden van de tijdverschuiving genoteerd.

Hij draaide twee strootjes, stak er de brand in en gaf mij er ook één. Ik vertelde hem toen hoe ik dat tijdsverschil in mijn atlas had ontdekt, dat ik alles in het journaal had genoteerd en ook de koers. Die moest om 07.00 uur gewijzigd worden. Koers 7 uur 90° pal oost. Toen ik mijn peuk over boord schoot en aanstalten maakte om te gaan slapen, vroeg ik hem om mij bijtijds te roepen voor de kerkdienst. Ik ging de brug af op weg naar ‘kooi’ in de machinekamer.

Voordat ik dat deed, ging ik eerst nog even een beker lem-lem drinken. Onderweg naar de machinekamer passeerde ik het HDC-ruim, waar mijn vrouw en de anderen in een diepe slaap verzonken waren.

Het was 04.30 uur toen ik de trap afgang naar de machinekamer. Mijn hemd en broek hing ik weer op het drooglijntje boven de motoren, trok mijn schoenen en kousen uit, stak mijn hand op naar Josef Kayadu en ging op ons tempatje liggen waar ik de wind uit de windkoker over mijn bezwete lijf voelde stromen en in slaap viel.

Ms. KOALAS

Het levensverhaal van Jan Tanke (deel 1)

Inleiding

Mijn naam is Bert-Jan Dierink en woon in Diepenheim. Een aantal jaren geleden kreeg ik van mijn vader het fotoalbum van mijn oudoom Jan Tanke. Hier volgt in het kort zijn levensverhaal.

Jan Tanke (1927-1949)

Jan Tanke werd geboren op 6 januari 1927 als 4^e kind in het gezin van Wilhelmus en Johanna Tanke. Hij was 22 jaar toen hij sneuvelde als dienstplichtig soldaat in Nederlands-Indië. In 1947 werd hij opgeroepen voor militaire dienst en ingedeeld bij 5-5 RI (5^e Bataljon van het 5^e Regiment Infanterie) in de Westenbergkazerne te Schalkhaar. Omdat de meeste soldaten van dit bataljon uit Twente en de Achterhoek kwamen, kregen ze als bijnaam “De Tukkers”. In het bataljonsembleem was een afbeelding van het Twentse Ros opgenomen.

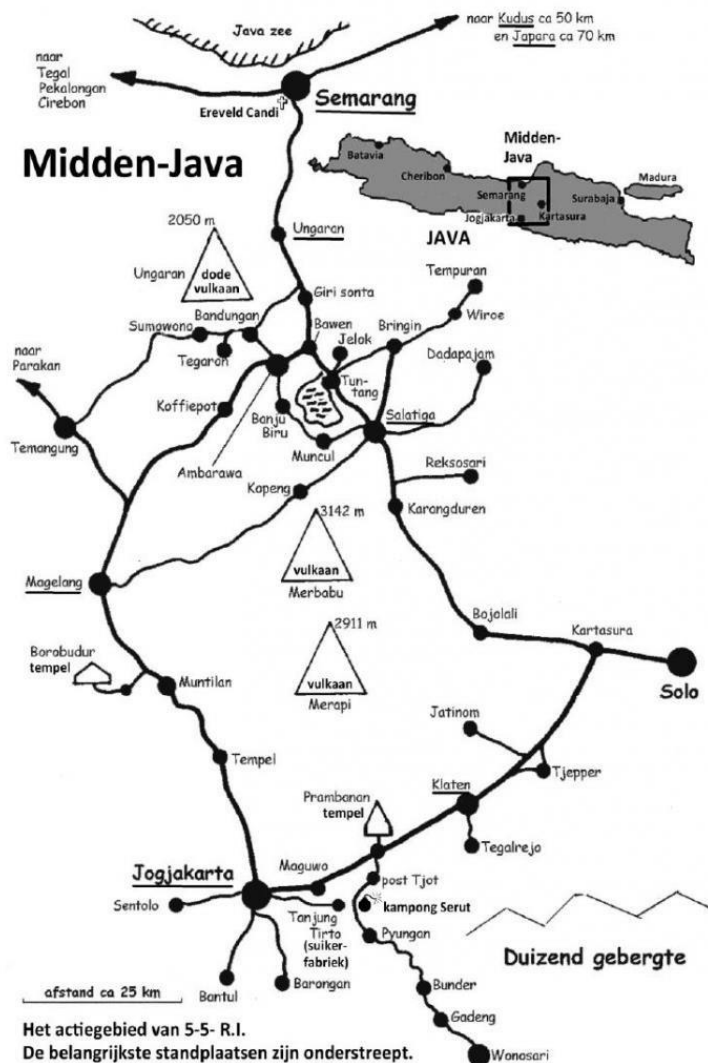
Bataljonsembleem 5-5 RI

Op dat moment was Jan verloofd en woonde bij zijn ouders aan de paradijsweg in Almelo. Hij werkte als bankwerker bij zijn vader die een smederij aan huis had. In zijn jeugd was hij lid van de katholieke Verkenner, een onderdeel van de Nederlandse Padvindders. Na een opleiding van 5 maanden in Schalkhaar werd hij o.a. opgeleid tot bedienaar PAG (Pantser Afweer Geschut).

In verband met de uitzending van het bataljon naar Ned. Indië hielden ze drie afscheidsparades, deze parades werden gehouden in Enschede, Zwolle en Deventer.

Op 17 december 1947 vertrok hij met het bataljon uit Rotterdam met het troepentransportschip "Zuiderkruis", dat plaats bood aan 1700 man. Dienstplichtigen gingen voor 2,5 tot 3 jaar naar Ned. Indië, zonder verlof.

Op 16 januari 1948 kwam hij aan in Semarang (Midden-Java). Omdat die stad een ondiepe haven had, werd men ontscheept met landingsvaartuigen. Na een korte rimboetraining werd Jan ingezet op de voorposten. Daar moest men dag en nacht patrouille lopen van soms twaalf uur of langer. Vooral overdag was het bloedheet. Desondanks konden ze voor de bevolking nog wel iets betekenen en hen -waar mogelijk- helpen.

Tijdens de schermutselingen kreeg het bataljon de opdracht de sultanaten Solo en Doka binnen te trekken en om de verbinding met de bij Doka gelande para's tot stand te brengen. In een snelle actie werd dit gerealiseerd. Voorts moesten de konvoeien beschermd worden die de om Djokja heen liggende voorposten moesten bevoorraden en om er voor te zorgen dat gewonden snel naar het hospitaal konden worden overgebracht en dat gesneuvelden werden afgevoerd.

Op zondag 22 mei 1949 wordt Jan -voor het eerst sinds hij in Indië is- door zijn kapitein in een pantservoertuig ('pantserknots' genaamd) geplaatst. Zijn dienstmakker maakt nog een grapje dat hij goed geslijmd heeft bij de kapitein en daarom bij hem in de pantserknots mag zitten. De pantserknots rijdt zoals altijd vooraan, gevolgd door brencarriers waar Jan normaal gesproken altijd in zat. Daarachter reden enkele drietonners met voorraden en infanteristen. Rond 08.00 uur die ochtend nadert de colonne het dorpje Seroet. De colonne moet halthouden voor een verdachte plek in de weg. "Volkomen onverwacht barst de hel los. Het geweld van een verschrikkelijke explosie scheurt de stille ochtend aan flarden", beschrijft een ooggetuige. De pantserknots wordt door een trekbom, gemaakt van een vliegtuigbom van 250 kilogram die in een duiker onder de weg is verstopt, de lucht ingeslingerd.

*De krater die ontstond door de explosie van de trekbom op 22 mei 1949
Foto: Collectie Jan Jansen Venneboer*

Gesneuvelden Tweede Wereldoorlog herbegraven

Op het Militair Ereveld Grebbeberg zijn op 7 april 2021 de stoffelijke resten herbegraven van 3 militairen. Zij sneuvelden tijdens de Duitse inval in mei 1940. De graven van de soldaten Eduard Michels, Johannes Bronswijk en Ferdinand Leers stonden op de nominatie om te worden geruimd. Op verzoek van de Oorlogsgravenstichting zijn ze daarom overgebracht naar het Ereveld Grebbeberg.

Dit is gedaan door de Bergings- en Identificatiedienst van de Koninklijke Landmacht (BIDKL). Met deze herbegravenissen in het bijzijn van nabestaanden geeft de landmacht invulling aan haar credo: *Wij zijn verbonden met onze voorvaderen, wij eren onze gesneuvelden en wij zorgen voor onze gewonden.*

Een detachement van 11 Infanteriebataljon Garderegiment Grenadiers & Jagers droeg de stoffelijke resten naar de laatste rustplaats. De drie soldaten dienden bij de Regimenten Grenadiers en Jagers.

Eduard Michels

Eduard Michels (geboren 4 april 1919 te Amsterdam) was automonteur. Op 10 mei 1940 maakte hij als dienstplichtige deel uit van de 48^e Compagnie Pantserafweergeschut. Michels was daar motorrijder. Hij ging op patrouille toen zijn commandant om vrijwilligers vroeg. Tijdens deze verkenning reed de sectie in het dorpje Heenweg onder 's-Gravenzande in een hinderlaag van Duitse parachutisten. Hierbij sneuvelde Michels.

Johannes Bronswijk

Johannes Bronswijk (geboren 28 juni 1920 te Naaldwijk) was tuinarbeider. In oktober 1939 kwam hij als dienstplichtige bij het Regiment Jagers. Op 10 mei 1940 sneuvelde Bronswijk in de vroege ochtend tijdens de felle gevechten met Duitse luchtlandingseenheden op het vliegveld Waalhaven bij Rotterdam.

Ferdinand Leers

Ferdinand Leers (geboren 10 juli 1919 te Purmerend) werd in augustus 1939 als dienstplichtige ingedeeld bij het Regiment Jagers. In mei 1940 werd hij door de Duitsers gevangen genomen, maar kwam een maand later vrij. Eind april 1943 moest Leers, opnieuw als krijgsgevangene, werken in de Duitse industrie. Naarmate de oorlog vorderde, werden de omstandigheden in de krijgsgevangenkampen slechter. Op 11 februari 1945 bezweek Leers in het Duitse Aschersleben door ziekte

Bron: Ministerie van Defensie

Herdenking in Vlissingen

Op 4 mei 2021 zijn er om 11.00 uur door Marcel Boogaard (voormalig secretaris van VOMI Zeeland) namens de VOMI, AVOM en COM bloemen gelegd bij het Indië en Nieuw-Guinea Monument in Vlissingen.

Herdenking in Spier

Vrijdag 9 april jl. waren Roelof Grit en Frans van Dreumel aanwezig bij de herdenking in Spier om de aldaar op 11 april 1945 gesneuvelde Franse para's majoor Jean Salomon Simon en sergeant Claudius Campan te gedenken.

Beide Franse militairen maakten deel uit van de Special Air Service (SAS) en kwamen om het leven tijdens de Operatie Amherst in april 1945. De Franse para's waren boven Drenthe gedropt om o.a. bruggen veilig te stellen voor een vlotte doortocht van de geallieerden ter bevrijding van Drenthe en als voorbereiding voor de aanval van de Canadezen op Groningen.

Een aantal Franse para's bezette op 11 april de door de Duitsers gebouwde en door hen verlaten stelling bij de kruising van Spier. De groep is dan inmiddels aangegroeid tot ruim 30 para's (waaronder majoor Simon en sergeant Campan). Omstreeks 13.00 uur naderen vanuit de richting Beilen een aantal overvalwagens met Duitse Fallschirmjäger. De Duitsers stappen uit en lopen richting de positie van de Fransen. Op het bevel om te vuren, blokkeert het wapen van sergeant Campan en na het herladen wordt hij door vijandelijk vuur dodelijk getroffen. In het gevecht dat volgt, ondergaat majoor Simon hetzelfde lot.

Vanwege maatregelen tegen het coronavirus konden max. 30 personen bij de herdenking aanwezig zijn. Roelof Grit (erelid van VOMI Nederland) en Frans van Dreumel (bestuurslid van VOMI Dr/Gr) hebben tijdens de herdenking namens de VOMI bloemen gelegd bij het monument.

In Memoriam

Leendert van Geenen -Leen-

Leen werd op 11 juni 1925 in Rotterdam geboren en was het 7e kind in het gezin Van Geenen. De Tweede Wereldoorlog was een grote spelbreker in het leven van Leen. Hij moest onderduiken en verloor bij het bombardement op Rotterdam zijn 19-jarige zus. In 1946 werd Leen als dienstplichtig soldaat ingelijfd bij de Koninklijke Landmacht, werd ingedeeld bij de 3^e compagnie van het 1^e Mitrailleurbataljon (onderdeel van de C Divisie “7 December”) en vertrok nog datzelfde jaar op 29 oktober a/b van het troepentransportschip ‘Nieuw Holland’ naar Ned. Indië.

Na aankomst in Batavia werd het bataljon gelegerd in de K.W. III school in Mr. Cornelis / een wijk van Batavia, het huidige Jakarta. Al spoedig werden diverse pelotons van dit bataljon bij de infanterie ingedeeld. Tijdens de 1e Politie Actie nam de 3^e compagnie deel aan de opmars naar Soekaboemi en na de verplaatsing naar Cheribon werd de opmars voortgezet naar Tasikmalaja en Garoet. Na de 1^e Politie Actie kregen de mitrailleuristen van dit bataljon een infanterie taak en werden zij ook ingezet bij de dagelijkse patrouillegang.

De geschiedenis van het mitrailleurbataljon is prachtig weergegeven op een DVD met de titel “Sawah trappen met oom Coen”. Oom Coen (Coen Zuidema) was destijds de commandant van het 1e Mitrailleurbataljon.

Op 21 januari 1950 werd Leen gerepatriëerd en keerde op 18 februari 1950 in Rotterdam terug. Hem werd voor werkelijke militaire dienst in vml. Ned. Indië de onderscheiding het ‘Ereteken voor Orde en Vrede’ toegekend met 4 jaargespren (1946-1949). Leen was ook drager van het Draaginsigne Gewonden.

Evenals de Tweede Wereldoorlog zou die periode in Ned. Indië bij Leen onuitwisbare sporen achterlaten. Over Indië droomde hij nog vaak dat hij op wacht stond en dat er gevaar dreigde.

Het verhaal over het bombardement op Rotterdam en het verdriet dat hij toen heeft moeten verwerken en ook zijn verhaal over de periode in Nederlands-Indië heeft hij op veel scholen in de regio aan honderden leerlingen mogen vertellen.

We hebben Leen kort na de oprichting van de VOMI in 1985 als lid nummer 188 bij onze veteranenvereniging mogen verwelkomen.

Vanaf dat moment was Leen ook zeer betrokken bij de jaarlijkse Indië herdenkingen zowel in Schaarsbergen bij de “7 December” Divisie als ook later bij de jaarlijkse grote Indië herdenking bij het Indië Monument in Roermond en op talloze plaatsen in Zuid-Holland. Hij vervulde een zeer actieve rol als lid van de Erewacht bij herdenkingen en begrafenissen/crematies van VOMI-leden. Hij liet nooit verstek gaan.

Hij was bovendien een geweldig dichter die van alle belevenissen op een indringende wijze de gevoelens van de veteranen en nabestaanden wist te vertolken. Zeer gedreven heeft hij bij talloze herdenkingen en veteranenbijeenkomsten deze gedichten voorgedragen. Hij oogstte daarbij altijd grote waardering. Zijn gedichten verschenen ook regelmatig in ons verenigingsperiodiek “SOBAT”.

Bij de jaarlijkse veteranendagen in Ridderkerk was hij ook als vaste spreker in de programma opgenomen.

Leen was niet alleen lid van de VOMI, maar ook van de Bond van Wapenbroeders en de BNMO (Bond Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers). Hij ging jaarlijks met zijn trouwe metgezel, wijlen Henk Barmantlo, een weekje naar Doorn om weer even tot rust te komen.

Leen zat nooit stil en zo had hij gedurende vijftien jaar een radioprogramma bij Radio Ridderkerk met de titel “Rasa Senang“, welke hij op kundige wijze voor de Indische Nederlanders en voor de Indië-veteranen presenteerde. Ook was hij regelmatig betrokken bij uitzendingen van een radiostation in Zwolle, waarmee hij dan telefonisch contact had.

Ook schuwde hij het niet om brieven te schrijven aan Z.K.H. Prins Bernhard, de minister-president of leden van de Tweede Kamer, om daarmee veteranen problemen aan te snijden.

Voor al deze activiteiten en zijn grote inzet voor de veteranen in Zuid-Holland door de jaren heen is Leen op 21 september 2017 benoemd tot Lid van Verdienste van VOMI Zuid-Holland.

We verliezen met het heengaan van Leen een markante persoonlijkheid en een fijn mens, die toen hij wist dat hij ongeneeslijk ziek was, nog steeds van zich liet horen en de moed er probeerde in te houden.

We zijn Leen veel dank verschuldigd voor alles wat hij voor de vereniging heeft betekend. We zullen hem niet vergeten en blijven met groot respect aan hem denken.

Dat hij moge rusten in vrede ! Selamat Jalan, sobat Leen

*Voorzitter VOMI Zuid-Holland
Theo Rump*

Daar werd wat gruwelijks verricht, delfstoffen in Papua belangrijker dan het milieu

Proloog

Papua het vroegere Nederlands Nieuw-Guinea, Nederlands laatste stukje kolonie in de Oost, kwam in mei 1963 -na de nodige onderhandelingen en strijd (tussen 1950 en 1962) en een 7 maanden durende interim-periode van de Verenigde Naties- in handen van Indonesië. In enkele opeenvolgende artikelen zal in de Digitale SOBAT meer over de tot heden pijnlijke geschiedenis voor de Papua's worden verteld.¹ In december kwam van de International Coalition for Papua (ICP-news) het *Special Report Freeport Indonesia and its trail of violations in Papua: human, labour and environmental rights* uit. Bij de Amerikaanse mijnbouwonderneming Freeport McMoRan met zijn hoofdkantoor in Arizona gaat het elk jaar om een miljarden omzet. In Papua is het veruit het belangrijkste bedrijf. De Indonesische economie drijft voor een belangrijk deel op de inkomsten uit Papua van de erts-ontginning door Freeport.

Ontdekking van de mijn

In 1936 beklommen enkele bergbeklimmers en de geoloog Jan Jacques Dozy de hoogste bergen van het Sneeuwgebergte in Papua, deze gaan tot bijna 5000 meter hoog. Dit gebergte wordt nu Maokegebergte (Pegunungan Maoke) genoemd. Dozy ontdekte toen iets van de daar aanwezige enorme koper- en goudrijkdom, delfstoffen die liggen in het woongebied van enkele Papua-stammen. Dozy wijdt zijn proefschrift van 1939 aan deze vondsten. Hij noemt de berg, waar het allemaal wordt gevonden, de Ertsberg. Ook op de nabijgelegen Grasberg liggen voor miljoenen tonnen aan ertsen. Twintig jaar later worden Dozy's bevindingen bij een expeditie van de Oost-Borneo Maatschappij (OBM) en de Freeport Sulphur Company uit New York bevestigd. De OBM had al enkele jaren eerder van het Nederlandse Gouvernement de exploratieconcessie voor een groot gebied rond de Grasberg gekregen. Het jonge, vulkanische naar het oosten doorlopende Sneeuw- of Sterrengebergte (2400 km lang, 150 km breed) blijkt zeer rijk aan ijzer, koper, zilver en goud te zijn. Het op ongeveer 4000 meter hoogte liggende gebied van de Erts- en Grasberg is de op één na grootste koper- en goudmijn ter wereld.²

Het gebied is niet gemakkelijk bereikbaar waardoor exploitatiekosten hoog zijn. De infrastructuur moest daar nog helemaal worden opgebouwd. De OBM zocht dan ook samenwerking met de Amerikaanse Maatschappij Freeport die over meer mogelijkheden beschikt. De directie van Freeport was meteen geïnteresseerd. Midden 1960 ging een expeditie met medewerkers van de OBM en met mensen van Freeport de Erts- en Grasberg op om daar ertsmonsters te nemen. De hulp van een groot aantal Amungme-Papua's met hun prauwen en draagkracht was daarvoor onmisbaar. Er werd voor maar liefst 300 kilo aan monsters genomen en vervolgens eerlijk tussen OBM en Freeport verdeeld. In 1961 wilde men vervolgens proefboringen doen, maar daar kwam het niet meer van. Door alle Indonesische infiltraties was het vanaf begin 1960 in Nieuw-Guinea zo onrustig en onveilig

¹ Auteur is bezig een vijf jaar geleden gestarte kroniek over Nieuw-Guinea/Irian Barat/Papua en Indië/Indonesië af te ronden.

² Wesseling, p. 71-72. Om naar goud te speuren werd in de jaren dertig de Mijnbouw Maatschappij Nederlandsch NG (MMNNG), gevestigd in Tanah-Merah, opgericht. Door deze organisatie werden nooit winbare hoeveelheden ontdekt! Na de Tweede Wereldoorlog keerde de MMNNG niet terug.

geworden, dat het Nederlandse Gouvernement en het bedrijfsleven geen risico's durfden te nemen.

Freeport kan aan de slag

De OBM werd in 1963 door Indonesië uitgekocht en Freeport had toen al verder zijn gang kunnen gaan als de toenmalige Indonesische president *Soekarno* had meegewerkt. Mogelijke problemen met de Amungme kwamen toen al niet aanbod.

De eerste belangrijke overeenkomst van Indonesië met Freeport is van 1967. De economischer denkende *Soeharto* is nu (tot 1999) aan het bewind. Aanvankelijke schattingen van de grote hoeveelheden erts bleken meer dan te kloppen. Latere berekeningen komen uit op enkele honderden miljoenen tonnen hoogwaardig erts. Het gaat hier om de grootste goudmijn en de op twee na grootste kopermijn ter wereld.

In 1967 werd begonnen met de ontsluiting van het gebied en de aanleg van een luchthaven, in ieder geval geschikt voor helikopers. Nu is er een kabelbaan die gemakkelijk passagiers en erts vervoert. In 1973 werd door Freeport met Indonesië opnieuw een contract getekend.

In de eerste jaren ging een groot deel van de opbrengst naar de onderneming. In die tijd was Indonesië niet in staat om iets bij te dragen aan de enorme exploitatiekosten. Eind jaren zestig werd door Freeport ten koste van veel natuur in twee jaar tijds vanaf de kust, tussen Portsite en de Grasberg, een 110 km lange weg aangelegd. Deze weg stijgt naar meer dan 3000 meter hoogte waar het mijnbouwcentrum is opgebouwd. Op een nog hoger gebied wordt koper en goud gewonnen.³ Gezien het grote aantal mijnwerkers werd een heel nieuw dorpje opgebouwd: Tembagapura (Koperstad) genoemd. Freeport zou sinds begin jaren negentig 12 miljard dollar in de Grasbergmijn hebben gestoken. Nu wordt gewerkt aan een ondergrondse mijn van 15 miljard dollar. Als de bovengrondse mijn uitgeput raakt, kan daarin verder worden gewerkt.

Gezien de nieuwe overeenkomst met Indonesië van 1991 moet Freeport veel meer belasting betalen. De mijnbouwer meldt dat de overheid nu 60 procent van de opbrengsten ontvangt.⁴ Elk jaar komen er ook enkele miljoenen dollars bij hoge officieren van het leger en de politie terecht. Zij moeten de mijn en de mijnwerkers beschermen tegen woedende en zich vernederd en verwaarloosd wetende Papua's.

Freeport berekende dat er tot 2040 ruimschoots genoeg goud kan worden gedolven.

Opbrengst ten koste van grote schade aan het milieu

De vervuiling is enorm. De Ajkwa-rivier is voor de komende eeuwen volledig vervuild en alle vis is verdwenen. Hetzelfde geldt voor andere rivieren in dit gebied.⁵ De mijnafval stroomt vanuit de rivieren door naar de Arafurazee. "An Indonesian Environment Ministry's field report in 2004 found levels of sediment 37.500 milligrams per litre as the Ajkwariver entered the lowlands and 7.500 milligrams as the river entered the Arafura Sea, while the maximum under Indonesian law is not to exceed 400 milligrams per litre." Milieuregels en -wetten zijn in enkele landen slechts papierovereenkomsten waar het gaat om enorme opbrengsten. De Papua's zien nauwelijks iets terug van alle uit hun woongebied weggehaalde rijkdommen. Het land en leefgebied is hun ontnomen. Vooral de Amungme, Kamoro, de Mimikanen en

³ Simpelare, p. 39.

⁴ Poeze en Schulte Nordholt, p. 241.

⁵ Special Report, p. 11.

Asmatters hebben te leiden van het nietsontziende werk van Freeport. Macht, organisatie en werkwijze van de Freeportonderneming laten zien hoezeer Papua de functie van een kolonie van Indonesië vervult. De invloed op hun samenleving van deze voor de Papua's volstrekt nieuwe onderneming zou vergeleken kunnen worden met die van de invoering van het Cultuurstelsel in Nederlands-Indië in de 19e eeuw. Op één punt is er in ieder geval grote overeenstemming. De winst gaat in beide gevallen naar de kolonisator. Freeport is de grootste belastingbetaler in Indonesië en de grootste werkgever in Papua. Dit laatste in hoofdzaak voor immigranten.

Een wet van 2007 had enige verbeteringen kunnen brengen. Ondernemingen werden verplicht om in het gebied waaruit zij grondstoffen haalden voor de plaatselijke bevolking meer te investeren en milieuregels beter na te leven. Een wet uitvaardigen is echter één ding, hem naleven is heel wat anders en daar schijnt het nog niet erg van te komen. Aan de andere kant zijn de mogelijkheden om gerechtvaardigd en toegestaan protest aan te tekenen wel groter geworden.⁶ De delfzone is overigens sterk gemilitariseerd en journalisten worden niet toegelaten. Daardoor lopen de personen die protesteren ook grote risico's.

Protest van de Papua's

Natuurlijk kwam er regelmatig verzet van de bevolking tegen alle activiteiten van Freeport. Dit begon al in 1967 bij de komst van de eerste helikopters. Rond de Ertsberg staken de Amungme lichtgekleurde houten staken in de vorm van kruisen in de grond. Het was de eerste verzetsdaad van dit bergvolk dat al duizenden jaren leeft in de rivierdalen aan de zuidzijde van het tot 5000 meter hoge Carstenszmassief. De daar wonende Amungme hoofdman Tuwarek vertelt eind jaren negentig aan onderzoeker Vlasblom wat er ongeveer dertig jaar geleden gebeurde.⁷ Voor de Papua's waren de nieuwkomers, de Amerikanen en dus geen Nederlanders die ze wel kenden, aanvankelijk niet welkom. Maar na enig Amerikaans geveel, ook dreigementen en de belofte dat zij er wel bij zouden varen, gaf Tuwarek toestemming. De rood-witte vlag werd gehesen. Deze was voor Tuwarek nieuw en aanvaardde hij niet. Hem werd echter snel duidelijk gemaakt dat het land van Indonesië was en de Amungme zich maar hadden te schikken. Freeport had immers slechts met Jakarta te maken en niet met de Amungme.

In 1977 viel de in de jaren zestig opgerichte Organisasi Papua Merdeka (OPM) het werk van Freeport stevig aan. Er werd een pijp voor het wegwerken van het vuil opgeblazen en dit veroorzaakte voor tientallen miljoenen dollars aan schade. De militaire reactie was meedogenloos en ongeveer 800 mensen vonden de dood.⁸ In volgende jaren waren er bij herhaling vanuit de Papuabevolking gewelddadige protesten waarbij ook mijnwerkers en onderwijzers het moesten ontgelden. De vervuiling en geringe opbrengst voor de lokale bevolking leiden steeds weer tot forse protestacties die soms wel enkele dagen duurden. Mijnwerkers komen soms ook om door het ontbreken van noodzakelijke veiligheidsmaatregelen, zoals ondergrondse ontsnappingsroutes. Stakingen, voor hoger loon of zoals in 2017 uit protest tegen directeuren verantwoordelijk voor fatale ongelukken, zijn er ook.

⁶ Pisani, p. 192-194.

⁷ Vlasblom, 507-507.

⁸ Wikipedia: Freeport.

Tot heden verzet

De protesten duren voort. In april 2021 organiseerden studenten in Jayapura weer een vreedzaam protest tegen de werkwijze van Freeport en de enorme vervuiling. De politie verspreide de groep studenten en arresteerde er drie van hen.⁹ De regelmatige stevige protestacties hebben ertoe geleid dat enkele duizenden bewoners van de Grasbergmijn moesten vluchten naar elders gelegen dorpjes.

Genoemde beloningen aan de hoge Indonesiërs is regelrechte corruptie. Op die manier kan Freeport zijn gang blijven gaan. Milieuregels worden onvoldoende nageleefd en de belangen van de plaatselijke bevolking, de Amungme- en Kamoro-Papua's, worden volledig genegeerd.

Dit is ook het Indonesië en de VS van vandaag. In de recent verschenen boeken van Rémy Limpach (2016): *De brandende kampongs van Generaal Spoor* en dat van David van Reybrouck (2020): *Revolusi*, zal vergeefs worden gezocht naar informatie over Irian-Barat of Papua. In de vorige Digitale SOBAT werd dit boek al kritisch besproken.

Zou de geschiedenis niet het uitkomen van boeken getiteld: *De brandende kampongs van Soekarno en Soeharto* en *De gerechtvaardigde Opstand van de Papua's* rechtvaardigen?

René Hoksbergen
(Emeritus hoogleraar)

⁹ International Coalition for Papua, ICP-news. Special Report PT Freeport.

“Daar woonde mijn huis en daar sliep mijn bed” (deel 23)

Het verhaal over mijn diensttijd in Indië
(1947 t/m 1950)

door Jan van der Vegt

18. Treinreis van Semarang naar Buitenzorg (20 maart 1950)

We stonden om 03.00 uur op en vertrokken naar het station, waar we in de trein stapten. Gelukkig hadden we allemaal wél een zitplaats.

Om 06.30 uur vertrok de trein en pas om 21.30 uur kwamen we in Buitenzorg aan. Dat was een hele lange dag van 15 uur in die trein.

Op zich was het een boeiende reis, want de trein reed tussen Semarang en Cirebon (het vroegere Cheribon) grote stukken langs de Javazee.

Voorbij Cirebon gingen we de heuvels in.

Onderweg op het station van Pekalongan kregen we te horen dat ons geld ineens maar de helft waard was en we het papiergeld doormidden moesten scheuren, waarbij de éne helft als betaalmiddel ter grootte van de halve oorspronkelijke waarde kon worden gebruikt. De andere helft zou je kunnen inleveren en daarvoor een soort staatsobligatie krijgen.

Dat kwam voor ons te laat, want toen die gelegenheid werd geboden zaten wij al op de boot. Tot dat moment was de gulden nog gelijk aan de rupia, maar door deze maatregel werd één gulden dus 2 rupia waard (in 1987 was dat 1000 rupia voor 1 gulden, zo snel is die munt gedevalueerd). Dat was een mooie strop voor ons en daar hebben we nooit compensatie voor gekregen. Uiteindelijk was ik om 22.30 uur op de plaats van bestemming.

19. Buitenzorg (20 maart t/m 7 april 1950)

Ik kwam te liggen in de bijgebouwen (links op de foto) van het vroegere paleis van de gouverneur-generaal, dat men aan het restaureren was voor Sukarno.

Dat paleis grenst aan de wereldberoemde plantentuin en daar heb ik heel wat keren gewandeld en mijn ogen uitgekeken (plus foto's gemaakt).

In die plantentuin is een kerkhof met heel oude graven, die midden in een bamboebosje liggen, dat over de graven een soort ereboog vormt. (foto hiernaast)

Links zien we een baboe aan het werk, die voor ons de was doet en hier aan het strijken is met een groot strijkijzer, waar houtskool in gedaan wordt.

Op de foto zien we de waterplanten in één van de vijvers, de Victoria Regina. Deze bladeren zijn zo sterk, dat een kind er op kan zitten.

Op de foto's hiernaast nog een paar indrukken van die geweldige plantentuin, waar Buitenzorg (nu Bogor) zo beroemd om was en nog is. Tevens een doorkijkje naar de achterkant van het paleis.

Op de foto de brug naar het achterste gedeelte van de tuin met in de verte één van de paviljoens.

Ook heb ik in de kerk, die grenst aan de plantentuin, het daar aanwezige harmonium schoongemaakt. Dat was tevens het laatste exemplaar dat ik in de tropen onderhanden nam.

Vrijdag 24 maart mocht ik met verlof. Ik ging met de trein naar Batavia, dat in die dagen ook al wel Jakarta werd genoemd. Ik bracht een bezoek aan mijn nicht Geertje en haar man Louis en viel er met de neus in de boter. Hieronder hun huis.

Ze waren druk aan het inpakken om te gaan verhuizen naar Nieuw- Guinea en mijn hulp kwam goed van pas voor de hoogzwangere Geertje. Ik bleef er slapen en bezocht de volgende dag haar zus Jets, mijn andere nicht, die ook in Batavia woonde.

Ook de nacht van zaterdag op zondag heb ik in Geertjes huis geslapen temidden van de ingepakte spullen, want ze vonden me een goede wacht met mijn stengun als wapen. De zondag bracht ik bij Jets door in haar garagewoning.

's Middag ging ik per trein terug naar Buitenzorg, dat toen reeds Bogor werd genoemd.

Op de foto hieronder nog een straatbeeld van een typisch vervoermiddel, de "Deleman", met een heus paardje ervoor.

Opdat we ons niet zouden vervelen, mochten we regelmatig her en der op wacht staan en dat waren veelal periodes van 24 uur.

Zo moest ik wachtkloppen op 5 april van 18.00 uur tot 6 april 18.00 uur. Toen ik in het kamp terugkwam, bleek dat we waren geconsigneerd.

Ik mocht er niet meer uit omdat we de volgende dag zouden vertrekken.

Ik protesteerde daartegen, want ik had mezelf voorgenomen nog één keer lekker te gaan eten bij de Chinees en kreeg daar gelukkig toestemming voor vanwege het feit dat ik op wacht had gestaan. Ik had er mijn laatste Indische geld voor bewaard en heb toen met smaak een heerlijke maaltijd genuttigd met het idee, dat dit wel voor de allerlaatste keer zou zijn.

Laat ik nu na mijn terugkeer tot mijn vreugde ontdekken dat ook Chinezen in Nederland deze maaltijden bereiden en dus was mijn idee van de laatste keer niet juist.

Herdenking Indië Monument Den Haag

Vanwege corona gerelateerde omstandigheden moest ook dit jaar de gebruikelijke herdenking bij het monument worden aangepast en werd er op 4 mei 2021 om 10.30 uur namens het gemeentebestuur van de Gemeente Den Haag een krans gelegd door wethouder Anne Mulder bij het Indië Monument in Den Haag (hoek Ver-Huëllweg en Prof. B.M. Teldersweg). Tegelijkertijd heeft de voorzitter van VOMI Zuid-Holland (Theo Rump) namens het bestuur en de leden van VOMI Zuid-Holland bloemen gelegd bij het monument.

Fotograaf: Valerie Kuypers

Ook op andere locaties in Zuid-Holland werden op 4 mei door gewaardeerde leden of andere gewaardeerde vrijwilligers namens het bestuur en de leden van VOMI Zuid-Holland bloemen gelegd bij plaatselijke Indië Monumenten (zoals in Delft, Pijnacker, Leiderdorp, Ridderkerk, Wassenaar, Warmond, Sassenheim, Noordwijk, Naaldwijk, De Lier en Monster).

Algemene Ledenvergadering (ALV) en Reünie VOMI Zuid-Holland 2021

Vanwege de huidige omstandigheden, waaronder de nog steeds geldende maatregelen om verspreiding van het coronavirus te voorkomen, heeft het bestuur van VOMI Zuid-Holland tot haar grote spijt moeten besluiten om zowel de **Algemene Ledenvergadering -ALV-** (welke gepland stond voor donderdag 22 april 2021 in Honselersdijk) alsook de **Reünie** (welke gepland stond voor donderdag 29 april 2021 in Rotterdam) voorlopig te moeten uitstellen.

Het bestuur heeft inmiddels wel twee nieuwe data voor genoemde bijeenkomsten vastgelegd, te weten;

1. **Algemene Ledenvergadering** op donderdag 12 augustus 2021
2. **Reünie** op donderdag 14 oktober 2021

Diegenen die zich reeds hebben aangemeld voor de ALV van 22 april en/of voor de Reünie van 29 april, behoeven zich **NIET** opnieuw aan te melden voor de **ALV** in zalencentrum “Hemelsblauw”, Poeldijksepad 1, 2675 CL Honselersdijk op **donderdag 12 augustus 2021**

en ook niet

voor de **Reünie** in de Van Ghentkazerne, Toepad 120, 3063 NJ Rotterdam op **donderdag 14 oktober 2021**.

Diegenen die zich **NOG NIET** hadden aangemeld, kunnen dit alsnog doen. Aanmelding voor de **ALV telefonisch of via E-mail** bij onze secretaris mevr. D.P. van Genderen (gegevens zie boven).

Aanmelding voor de **Reünie** door middel van het invullen en toezenden van het **Antwoordstrookje (zoals hieronder is geplaatst)** in een voldoende gefrankeerde envelop aan onze secretaris mevr. D.P. van Genderen (adres zie boven).

De eigen bijdrage bedraagt voor de **Reünie € 5,00 per persoon**, over te maken op bankrekeningnummer: NL74 INGB 0006 0314 09 t.n.v. VOMI Zuid-Holland (onder vermelding van Reünie 2021).

Antwoordstrook

Ja, ik kom naar de reünie op **donderdag 14 oktober 2021**

Naam en voorletters

Telefoonnummer.....

Evt. naam en voorletters partner / begeleider
.....

Ik kom met rollator dan wel rolstoel. JA / NEE (doorhalen wat niet van toepassing is)

Zo ja, dan krijgt u toegang met uw voertuig tot de kazerne.

Kenteken voertuig

U dient zich bij binnenkomst van de kazerne te legitimeren.

Vergeet dus niet een geldig legitimatiebewijs mee te nemen.

Bezoek aan Indonesië (deel 1)

Als Commandant 1 Divisie “7 December” heb ik in 2003 en 2004 een bezoek aan Indonesië gebracht. In dit artikel maak ik u deelgenoot van mijn eerste reis.

De aanleiding voor deze reis was de politieke wens van Indonesische en Nederlandse zijde om contacten op vele gebieden te intensiveren, dus ook die tussen veteranen. In 1996 was een grote delegatie Indonesische veteranen uit de periode 1945-1950 in Ermelo aanwezig bij de viering van het 50 jarig bestaan van de 1 Div “7 December”. Dat bleek een groot succes, zij waren welkom en een hartelijke ontvangst en warm onthaal viel hen ten deel. Tegenstanders van weleer haalden herinneringen op aan die voor allen bewogen tijd. Van wrok of zelfs haat was toen (en is nu nog steeds), in tegenstelling tot wat soms in de media wordt beweerd, absoluut geen sprake.

Daarna zijn de contacten nog lang voortgezet in de vorm van veteranenreizen naar Indonesië. Honderden Nederlands Indië veteranen bezochten de erevelden op Java, de locaties waar zij destijds waren gelegerd en optraden en natuurlijk was er ook tijd voor het bezoeken van toeristische bezienswaardigheden. Een gewaardeerd programmapunt was steeds de ontmoeting met Indonesische veteranen. Mijn tweede bezoek aan Indonesië was met zo'n veteranenreis. Daarover meer in een volgende SOBAT.

Begin 2003 vroeg de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) mij om gevolg te geven aan de uitnodiging van Commandant Regionaal Militair Commando III – Siliwangi (KODAM III-Siliwangi), generaal-majoor Iwan R. Sulandjana, om op 20 mei 2003 in Bandung de 57^e verjaardag van deze opvolger van de Siliwangi Divisie bij te wonen. Het voorstel om mij te laten begeleiden door de Divisie-Adjutant (aoo Ron Boom, foto links) en de Adjutant Veteranenzaken (aoo Eric Falck, foto rechts) werd gelukkig door hem gehonoreerd.

De Siliwangi Divisie ontstond kort na het uitroepen van de onafhankelijkheid door Soekarno en Hatta op 17 augustus 1945. De divisie groeide uit tot een eenheid van ca. 10.000 man en was onderdeel van de TRI en later van de TNI. Siliwangi was op Java als belangrijkste en best georganiseerde tegenstander van de 7 “December” Divisie een begrip !

Vanaf mei 1946 was kolonel Abdul Haris Nasution de eerste divisiecommandant. Vóór WO-2 begonnen als vaandrig bij het KNIL, werd hij in 1950 na het overlijden van generaal Soedirman Opperbevelhebber van het Indonesische leger en later Minister van Oorlog.

Zijn ervaringen in de dekolonisatiestrijd beschreef hij in 1953 in een gezaghebbend boek over guerrilla oorlogvoering.

Op **16 en 17 mei** vlogen wij naar Jakarta. Onze Nederlandse gastheer in Indonesië, Defensie Attaché kolonel Charles Kool (links op foto) begeleidde ons in het door hem tot in de puntjes voorbereide programma.

Met foto's leid ik u door de belangrijkste activiteiten in dat programma.

Op **18 mei** maakte ik in Jakarta kennis met onze Indonesische gastheer, generaal-majoor Sulandjana en echtgenote. Samen met een delegatie Indonesische veteranen hebben wij op het Ereveld Menteng Pulo kransen gelegd. Een waardige blijk van wederzijds respect voor zowel de omgekomen als de nog levende veteranen.

's- Avonds was ik te gast bij de Nederlandse ambassadeur dhr. Treffers, om de intensivering van contacten tussen veteranen te bespreken.

Om tijdig in Bandung te zijn voor de viering van de Siliwangi verjaardag, namen wij op **19 mei** de weg van Jakarta via Bogor (voorheen Buitenzorg) en over de Puncak pas. Deze route was berucht bij Indië veteranen (vooral van de AAT) vanwege de vele aanslagen op konvoien.

Bij de tussenstop in Bogor werden wij hartelijk ontvangen door de burgemeester die ons na een verfrissing rondleidde in het voormalige hoofdkwartier van de 7 “December” Divisie. Een statig paleis in een prachtige parkachtige omgeving waar het voor de divisiestaf goed toeven moet zijn geweest.

Na een lunch met Indonesische veteranen uit **Bogor**, vervolgden wij onze weg naar de **Puncak** pas.

Het prachtig aangelegde park daar met waterpartijen en een overweldigende bloemenpracht was de moeite van een bezoek meer dan waard.

Wordt vervolgd.

Leen Noordzij

In Memoriam

Met grote eerbied en in gepaste vorm brengen wij een laatste Ere-saluut aan:

Akker, van de	W.	Nijkerk	5 GRG
Berg, van den	H.N.J.	Akersloot	42 AAT
Berg, van den	P.J.	Heeswijk-Dinther	42 AAT
Brookman,	H.	Haren	5-9 RI
Dijkstra,	J.	Balk	431 BI
Driebergen,	J.W.	Amersfoort	
Essenstam,	J.	Hoorn	3 GRJ
Jakobs-Warringa, Mevr.	H.	Lemmer	
Meenen, van	H.W.J.	Delft	
Oosterveld,	H.	Deventer	
Pasveer,	J.	Oudehaske	5-1 RI
Peters,	F.T.	Duiven	
Rietman,	A.F.J.	Bathmen	1-42 RVA
Schilt, van	E.J.	Tilburg	Korps Mariniers
Slofstra,	W.	Assen	5-3 RI
Snijders,	A.H.	Dalen	37 AAT
Wiel, van de	E.H.	Hoenderloo	41 RVA
Wijnkamp, Mevr.	R.A.J.	Eindhoven	

*Met ons aller welgemeend medeleven en dat de liefde
en de warmte van uw naasten U de moed en
kracht geven dit zware verlies te dragen.*